

ELŐFIZETÉS

MELYEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hétre 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 26 korona.
Egy hétre 2 k. 40 f.

HIRDETÉSRE:

4-hasábos petit sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 387.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Résvény-
Társaság.

József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 251.

Arad, 1915.

FŐSZERKESZTŐ
STAUBER JÓZSEF.

Vasárnap, szeptember 5.

Csapatunk átkeltek a Szerethen. (Böhm-Ermolli újból áttörte az orosz galíciai frontot.)

Budapest, szeptember 4. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti:

Orosz hadszíntér:

Az ellenség tegnap a Dnyeszter és Pripjet mocsarak déli része közt elterülő egész harcvonalon heves ellentállást fejtett ki és védekezésének hatályosságát ismétellen ellentámadásokkal igyekezett fokozni. **A Szereth alsó folyásánál és a folyó torkolata közelében csapatunk makoos harcok között a keleti parton vetették meg lábukat.** Az ellenségtől itt a Sinkowtől északnyugatra a Sloteria magaslaton erősen kiéptített hadállást elhódítottuk és két tisztet, valamint ezernégyszáz főnyi légénységet elfogtunk. Trembowla és Tarnopol előtt aránylag csendes volt a helyzet.

Böhm-Ermolli tábornok hadserege Zaloscótól északra és Brodytól keletre az ellenség arcvonalát számos ponton áttörte. Itt hat orosz tisztet, köztük egy ezredest és ezeröttszáz főnyi légénységet elfogtunk.

Wolhiniában csapatunk, Dubnotól nyugatra fekvő területen és Olikánál harcban állanak. Az oroszok ellentállását még nem törték meg. Pruzanytól északkeletre küzdő császári és királyi haderőnél a helyzet nem változott.

Olasz hadszíntér:

A lawaronei fensik és a tolmeini hidfő elleni meddő támadások óta az olaszok tevékenysége szembetűnő módon alábbhagyott. Tüzérségi harcoktól eltekintve tegnap csak az említett hidfő déli részén volt számottevő harc. Ez, mint rendesen, az ellenség visszaverésével végződött. Ugyanez volt a sorsa azon támadásnak is, amelyet az olaszok ma kora reggel a Dolomitzszakaszon a Boeder-Alperol a Inichriedel ellen intéztek. Höfer altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Hindenburg közelebb jutott Rigához.

Berlin, szeptember 4. (Hivatalos.)

A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér:

A helyzet változatlan.

Keleti hadszíntér:

Hindenburg tábornagy hadcsoportja.

Friedrichstadti hidfőt tegnap rohammal elfoglaltuk. Harminchét tisztet és háromezerháromszáz huszonkét főnyi légénységet elfogtunk és öt géppuskát zsákmányoltunk. A Wilia mindkét oldalán az ellenség megismételte eredménytelen támadásait. Igen tekintélyes számú halotton és sebesülten kívül nyolcszáz foglyot hagyott kezeink között. Grodnóban és Grodnó körül még voltak harcok, de az éj folyamán az oroszok, miután mindenütt megver-

tük őket, keleti irányba visszavonultak. **A vár összes erődelvel birtokunkban van.** A hátráló ellenséget üldözzük, hat nehéz ágyut és kétezer-hétszáz fogoly maradt kezünkben. Az ellenség Grodnótól délre is kitűrtette a Njemen menti állásait. A Swisloc-torkolat és Bialowieska erdősegtől északkeletre elterülő vidék között Gallwitz tábornok hadserege támad. Addig nyolcszáz foglyot ejtett.

Lipót bajor herceg tábornagy hadcsoportja:

A mocsárszorosokért Pruzanától északra és északkeletre a harc még tart.

Mackensen tábornagy hadcsoportja.

Ellenség Berczakartuska mellett egy hidfőállásban még tartja magát. Tovább délre Drohuzyn vidéken (hat-

van kilométerre Pinsktől nyugatra) az ellenséget visszavetettük. Legfelsőbb hadvezetőség. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Török jelentés.

Konstantinápoly. A főhadiszállás közli: Szeptember 3-án a Nahrsefid nevű parti őrhajónk a Márványtengeren, Armudlitól délnyugatra ágyulövessel elsüllyesztett egy ellenséges tengeralattjárót. Legénységét nem lehetett megmenteni.

Dardanella front:

Szeptember 2-án Anaforta és Ari-Burnu szakaszon kölesönös tüzérségi és gyalogsági tüzelés. Tüzérségünk a jobb szárnyon széjjel szórt egy ellenséges zászlóalj, amely éppen gyakorlatozni készült. A másodikára virradó éjjel felderítő osztagaink behatoltak az ellenséges lövészárkokba és nagymennyiségű puskát és hadiszert zsákmányoltak. Szedi-Bahrnál megszállottunk egy kilencven méter hosszúságú lövészárkot, a melyet ellenség centrumunkkal szemben épen megásott. Balszárnyon Kerevicedere környékén két ellenséges ágyut elhallgattattunk. Többi fronton nem történt jelentős esemény.

Konstantinápoly, szeptember 4. A főhadiszállás jelenti: Sawsland nevű angol szállítóőzöst az Aegei tengeren egy német tengeralattjárónaszád torpedó lövéssel elsüllyesztette. A Sawsland fedélzetén volt csapatok nagy része a tengerbe fulladt.

Megbukott a román pénzügy-miniszter.

München. Bukaresti jelentések szerint Costinescu pénzügyminiszter lemondása küszöbön áll. Bratianu miniszterelnök állása nincs megrendülve, miután ő az ententenak semmiféle irányban sincs lekötve. A román-bolgár tárgyalások, amelyek függetlenek az entente-javaslatától, még nincsenek befejezve.

Az olasz nép a török háború ellen.

(Katonai körök mérsékelt lelkesedése. —
Salandra megnyugtató.)

Tóbrali tudósítás.

Lugano—Zürich, szeptember 4.

Olasz szociálisták a török háború ellen.

Zürich. Az olasz szociáldemokrata pártvezetőség rezolúcióban tiltakozik a török hadüzenet ellen, amely a közhangulat ellenére történt. A kormány, miután hatalmával visszaélt, a legnagyobb megvetést érdemi. A szociálista párt a történelem ítélőszéke elé állítja a kormányt, amely a háborúba való beavatkozással Olaszországot veszedelmbe sodorta. A párt felszólítja a szervezeteket, hogy háboruspárti politikával semmitéle szolidaritást se vállaljanak.

Olaszország sorsa a Dardanelláknál.

Zürich. A Neue Zürcher Zeitung-nak jelentik Rómából: Olaszország hadüzenete itt nem okozott semmi izgalmat. A hírlapok még csak a nagy befűkhöz sem folyamodtak és megelégedtek a középnapyású címbetűkkel. Az olasz hadüzenet kommentárjai nem is annyira magával a hadüzenettel foglalkoztak, mint inkább azszal, hogy hol és mikor kezdődnek az új katonai operációk. Augusztus 17-ike óta, amidőn a Giornale d'Italia vezetőhelyen ezt a bukaresti táviratot közölte, amely az olasz-török feszültség rosszabbodásáról adott hírt, mindenki el volt keseredve a két ország között való szakadásra. Így tehát a hadüzenet nem volt meglepetés, annál kevésbbé, mert hiszen Olaszország az érintette-től való jutalmát Kisázsia déli részén fogja megkapni.

A katonai körökben mérsékelt lelkesedéssel találkozott a tráciai, vagy kisázsiai expedíció terve, mert hiszen ezt a szerepet szívesebben átengedték volna a Balkán-államoknak. A Balkán nem mozdult és Oroszország jelenlegi helyzete nem tűrt többé halasztást Olaszország törökországi akciójára nézve. Oroszország a Dardanellák elcsatától várja megszabadítását. Különösen Anglia gyakorolt nagy nyomást Olaszországra, mert azt hitte, hogy Olaszország hadüzenete a Balkán-államokat kiközkenti a legesszébből és a négyesszövetség mellé hajtja őket. Anglia azonkívül szívesen látott maga mellett harmadik szövetségeat, különösen arra számítva, hogy ha majd bevonulnak Konstantinápolyba, vele együtt jobban ellen tud állani egy jól ismert oldalról elkövetkező igényeknek.

Itália jól tudja, hogy jövődő sorsára nézve döntő szerepe van az orosz sikéson és a Gallipoli-félsziget dombvidékén folyó harcoknak, éppen olyan mértékben, mint az isonzi küzdelemnek. Ez a fölismerés okozza, hogy az olasz nép belenyugodott az új áldozatokba. Itália addigi kétértelmű helyzete ugyanis szinte már elviselhetetlen volt.

Salandra biztos győzelmet remél.

Lugano. A főhadiszállásról hazatérve, a minisztertanács után Salandra miniszterelnök több képviselőből álló küldöttséget fogadott. Ezek a képviselők fölvetették a kérdést, hogy tulajdonképpen milyen eredménye volt az eddigi hadműveleteknek és vajjon az olasz hadvezetőség azt várta-e a háború első három hónapjától, a mit elért? Salandra megnyugtatta a képviselőket, hogy a harcot minden jól megy és ha a hadműveletek lassan haladnak

is, az eddig kivívott eredmények után biztos győzelmet remél.

Brescia bombázójának névjegye.

Zürich. A lapok egyre bővebb részleteket közölnek a magyar és osztrák-repülők legutóbbi sikeres támadásáról Brescia ellen. A Zürcher Zeitung milánói tudósítója azt jelenti, hogy a magyar és osztrák repülők sikeresen bombáztak egy gyárat, a melyre egy homokzsákos is dontak. Ebben a homokzsákban megtalálták Lehmann aviatikus névjegyét. A pilóta minden bombája a legalkalmasabb helyre esett.

Aradi urinő Stryben és Lembergben.

(Magyar sírok Galiciában. — Arad város autóbusza a lembergi utcákon.)

Az Aradi Közlöny társaságától.

Arad, szeptember 4.

Bek Sándor, tartalékos főhadnagy neje, aki a napokban férjét meglátogatva Stryben és Lembergben járt, ezeket írja érdekes uti impresszióiról:

Hosszu, véget nem érő katonavonatok között robot a vonatunk. A vonat tele visszaférfi menekültekkel; némelyik hárem, sőt négy öt gyerekkel megrakodva megy a szivszakadva elhagyott szülőföld felé. A magyar határ közeledtével kezdődnek a háború nyomai, itt is, ott is sűrű katonasírok. Piheonnek azok, akik ép olyan nótás, fővirágzott vonatokon jöttek, mint aminőkkel találkoztunk.

Lavonón túl, a határon a rombolás is erősen megfátázik. Házak, amelyekből csak egy-egy téglá hever. Gyárak, nagy fatélapok fekete romjai. Vasuti állomás, amelynek se tetefe, se ablaka, se ajtója; aztán ugyanez a kép.

Hosszu elagutakon át, gyönyörű hegy-szorosokon át ér ki a vonat, egy hosszú lövészárkokkal össze-vissza keresztezett síkságra, s azon keresztül Stry-be. Itt már nemesak a képe látszik meg a háború pusztításának, de a város is háborús. Tele katonákkal a vasuti állomás környéke. A legtöbb a padon ülve rózsaszínű tábori lapokat ír haza. Magyarul beszélőket hallok. Megszóhítom őket, valósággal föléstülög a szemük, hogy tölem hazai szót hallanak.

Ófelsége születés napján volt, amikor érkeztem. A vasuti állomás lobogódiszben volt és a zászlók között gazdagon szerepelt a piros-fehér-zöld. A város ünnepi jókedvű hangulatban volt, mintha nem is tudna az itt dúlt borzalmas harcok emlékeiről.

Egy boltba megyek, ahol a tulajdonos leánya — egy serdülő kisasszony — szolgált ki.

— A kisasszony itt volt, amikor az oroszok erre jártak? — kérdezem.

— Itt voltam, a pincénk négy fala beszélhet arról, hogy kilenc hónapon át mennyit szenvedtem.

— Hát el kellett rejtani a leányokat.

— Bizony, — mondja szomorúan a katónos fizlettulajdonos. A galicioi zaidók erre vigyáztak legjobban. Ami egyebet találtak, azt ugyanis elrabolták, kifosztották az oroszok. Többnyire éjjel jöttek bevasárolni. Egy kopékért kértek cónát, s mikor kinyitottuk a boltot, elvittek, amit csak tudtak.

Azután hozzátesszi ő is, mint a többi, akikkel beszéltem:

— Hála isten, csakhogy elmúlt!

Stry-t különben is újjászűtetett voltában érte az oroszok dúlása. Husz-harminc év előtt a város porrá égett, s újból fölépült. Most az újjáépült városrészt érte a pusztulás.

— Hát még Drohobycz! — mondják a kik hallják, hogy a háború rombolásain elcsodálkozom.

Kikocsizom a városon kívül levő erdőbe. Ott még ma is friss nyomai maradtak a nehéz harcoknak. A mezőn valaki egy darab levágott kart talált. Holyerként erős hullásvag érezhető. Egy végtelen, új temető van itten, a legkülönbözőbb felirásokkal: csupa elcsott hős. Némelyik keresztben név, némelyiken csak ilyen felírás:

Da ruhen 14 Oesterreicher.

Aztán sok-sok magyar név. A sírokat sűrűen díszíti a bajtársak hagyományok friss virágja.

Stryből Lembergbe mentem. Utközben Mikolajow viseli magán az oroszok dúlásának borzalmas nyomait. A dombon felvő templom tornya szőlőve, a házak szétszombolva. A vasuti állomás kertjében nemzeti színű zászú alatt piheonnek magyar katonák.

Aztán megyünk tovább. Közben az utitársaság egyre gyarapszik is mind beszélésesebb lesz. Egy vadászruhában levő bácsi elmondja, hogy mi járásban van. Először egy darab papirt és elmondja:

— A múlt év őszén két katona: Kerekes István és Nagy Péter három hordó benzint vittek el és ezt az irást adták róla:

Elvittem 3 hordó benzint és majd beállításom szerint cselekszem.

Kerekes István, Nagy Péter.

Hát ezt az irást viszi Lembergbe, a katonai parancsnokságnak bemutatni, hogy kártérítést kapjon érte. Nem tudom, hogy sikerrel jár-e az útja.

— Lembergről megírják, hogy milyen szép, eleven város. Magam is meggyőződtem róla, hogy a város épen maradt meg, csak az impozáns vasuti állomás szenvedett.

A korzó tele katonákkal és elegáns asszonyokkal. A város jókedvét nem zavarja, hogy néha idegen reptűs jelenik meg, de többnyire leszedik kitűző katonáink. A katonák nyüzsgő képe között aradiakkal is találkozunk: itt egy tűzérőnköntes — a harminc és felesektől — ott egy harminéhármas őrmester, majd egy huszárkápír és így tovább.

Azonban még egy ismerős: — egy aradi autóbusz. A felső része át van alakítva, de a többi részéről megismerjük a mi speciális járművünket, amely szintén sokat beszélhetne kalandos utjairól...

VÁROS ÉS MEGYE

Rendkívüli közgyűlés. Urbán Iván báró főispán, Arad város törvényhatósági bizottságánál szeptember hónap 6-án d. u. 4 órára rendkívüli közgyűlést hirdet, a melyre a törvényhatósági bizottság t. tagjait meghívja. Tárgy: A tanács előterjesztése a városnak jövő évi lisztellátása, a szükséges gabona vásárlási engedélyének kieszközlése s a lisztnek szétosztása tárgyában.

Folytatólagos sorrendje az Arad város törvényhatósági bizottsága által 1915. évi szeptember 9-én d. u. 4 órakor tartandó rendes havi közgyűlésben tárgyalás alá kerülő ügydaraboknak. 20. A m. kir. belügyminiszter intézvénye a Weitzer János-féle jótékony és közcélú alapítványnak a fa és fémipari szakiskola létesítésére félretett kamataiból 60000 koronának az aradi hadi iparos kölcsön pénztár részére leendő átengedése tárgyában.

Polivanow orosz miniszter téli hadjáratot jósol.

— Oroszország polgári lakossága is demoralizált. — Vlnát feladják. —

— Hivatalos távirati tudósítás. —

Budapest—Kopenhága, szeptember 4.

Magyar ezredek diosósége.

Budapest. A sajtóhadiszállásról jelentik: Kelet-Galiciában arcvonataunk elérte a Szereth-vonalat, amelynek átjáróit erős hidfők védik. Böhm-Ermolli tábornok serege elérte Radzivilovot.

A diadalmas offenzíva, amely ilyenformán északon már átsapott az orosz határra, lejjebb, dél felé pedig erősen közeledik a határhoz, az elmúlt hónap 27-én indult Gologorjtól, ahol az ötödik, pozsonyi hadtest heves csata után áttörte az orosz frontot. Gologorj a leemberg—tarnopoli vasuti vonal alatt husz kilométernyire és az azóta már szintén felszabadított Ulocovtól nyugatra van. A hadtestnek, amely a hősi csatát vívta a hatalmasan elsáncolt ellenséggel, Gogtya altábornagy a parancsnoka és magyar, iovábbá bukovinai csapatokból áll.

Az orosz fogolytiszték rettenetesen mondják a csatát s különösen tüzésünk félelmesen pontos munkáját emlegetik borzongással. A nehéz lövedékek lépésnyi távolságokban egyenesen a lövészárkokba vágta és mindent elpusztítottak. A „vasdivízió” — ez volt a neve a szembenálló orosz erőnek — már az ágyutüzben megingott s így a heves szuronyroham, amelyben különösen a nagybecskerei 29-ik gyalogezred tünt ki, könnyen kivetette az oroszokat állásaikból.

A galíciai fronttól északra heves harcok folynak Dubnó és Luok között s kemény harcban erőltetik csapataink Breszt-Litovszktól északra keletre a Jasiolda-átkeléseket.

A most közzétett luoki zsákmánystatisztikában feltűnő a tüzési zsákmány osekélyisége. Ennek a volhiniai várháromszögnek offenzív-támaszpont jellege a magyarázata. Az ágyukat elhozták belőle, hogy a harcokat támogassák velük s nem volt több idejük arra, hogy vissza is vigyék. Az ágyuk legnagyobb része előnyomulásunk során került a kezünkbe.

Nagy csata lesz Vilna közelében.

Kopenhága. Polivanow orosz hadügyminiszter a Times levelezőjének a következőket mondta: Nagyon sajnálom, hogy nem utazhatok Londonba, hogy Kitchener lorddal tárgyaljak, mert őt a hadseregszervezés tekintetében a legelső tekintélynek tartom. Jelenleg két milliós új hadsereget készítünk elő. Hadseregünk most lassan új állásokba vonul vissza. Vilna közelében valószínűleg nagy csata lesz. A téli harcokra minden előkészítetett meg tettünk. Az új csapatok tavasszal mennek tüzbe. Idegessegre nincsen ok. Pétervár az esetleges támadások ellen teljesen biztosítva van.

Vilnát nem védelmezik az oroszok.

Stockholm. A Daily Telegraph szeptembertári levelezője táviratozza lapjának: Nem valószínű, hogy az oroszok kísérletet akarnak tenni Vilna város megvédésére. Semmi esetre sem volna észszerű egy 200,000 lakosú város közelében ütközetbe bocsátkozni az ellenséggel. A Fridrichstadtól délnyugati irányban haladó offenzíva közvetlenül Dvinszk és közvetve Riga ellen irányul, ahol a legközelebbi napokban minden esetre igen érdekes hadiesemények várhatók.

Minszknél ütközet lesz az oroszokkal?

Krisztliánia. Az Aftenposten írja: Az oroszok visszavonulása Minszk irányában olyan gyorsasággal történik, hogy még arra sem marad idejük, hogy az elhagyott falvakat felgyújtsák. A Minszktől Szmolenszk és Moszkva felé vezető vasutvonalak és országutak menekülőkkel vannak tele. Az orosz hadvezetéség ugylátszik elhatározta, hogy Minszknél ütközetbe bocsátkozik a szövetségesekkel.

Mit ér a visszavonulás taktikája?

Stockholm. A „Stockholms Dagblad” katonai munkatársa az oroszok visszavonulásáról a következőket írja: Az orosz hadvezetéség ez idő szerint nem óhajt küzdelembe bocsátkozni: ez jellemzi néhány szóban a keleti harctér katonai helyzetét. Kétségtelen, hogy az orosz hadsereg nemcsak munició-hiányban szenved. A katonaság morális küzdő ereje is lényegesen gyöngült.

Ilyen körülmények között az orosz hadvezetéség részére nem is maradhatott más megoldás, mint a „követlen védelem”, vagyis a visszavonulás taktikájának alkalmazása.

Ez a védekezési mód, még ha tervszerű visszavonulásból áll is, amely lassan, rendszeresen, a terület előperinek kitaszálásával történik, igen sok veszéllyel jár a visszavonuló seregre nézve, úgy hogy ez mindig csak utolsó eszköz lehet egy hadvezér kezében. A már Kovno és Breszt-Litovszk eleste előtt is morális erejében rendkívül meggyöngült orosz sereg bátorsága a Rokitno-mocsarakon való visszavonulás közben a bizonytalanság és félelem érzésévé változott, amely lassanként előbb a közeli, aztán a távolabbi polgári nép, szóval az egész orosz birodalom polgári lakosságára is áttérjed. Ma már nemcsak az orosz vezetéség által áldozatul odadobott Lengyelországról, hanem

Nagy-Oroszország területéről van szó,

melyből a nagy visszavonulás következtében egyre nagyobb részeket tesznek ki a pusztulásnak, mind több és több százezernyi lakosság kényeztetül a menekülésre és ezek a félelmet mind nagyobb körben terjesztik.

Egy ilyen ország ujonnan kiképzendő ujoncaival épp oly kevéssé lehet még hosszú idő múltán is offenzívába átmenni, mint az immár négy hónap óta egyfolytában futó, fáradt és lerongyolódott katonasággal. Egyébként nem hiszük, hogy a németek túlságos mesz-

szire vinnék offenzívájukat az ország belsejébe. Mihelyt az oroszokat Polécia mocsaras talaján túl visszavetették, a központi hatalmak

aránylag csekély erővel képesek hadállásaikat minden orosz támadás ellen megvédeni,

mialatt seregük fő részével a világháború más színterén jelenhetnek meg.

Harcok a besszarábiai fronton.

Osernovtotól északnyugatra, a Pruth-folyótól északra, a besszarábiai határ közelében tegnap egész nap igen intenzív tüzési tevékenység fejlődött ki. Az oroszok nagykaliberű ágyúkkal nyugtalanítást akarták frontunkat. Úgy látszik, erős tüzelésüknek az volt a célja, hogy fedezzék a front mögött folyamatban levő katonai operációikat. Egy orosz repülő tegnap frontunk fölött mutatkozott és több bombát vetett le a nyílt mezőn, mert ott sejtette ítegeinket. A bombák explodáltak ugyan, azonban a legkisebb kárt sem okozták.

Orosz-német fegyverszünet?

Pétervár. A „Maasbode” nevű holland újság állítólag jó helyről arról értesül, hogy Németország és Oroszország közt a különbéke eshetősége aktuálissá vált. Ezt a jelentést a holland lap arra alapítja, hogy a keleti fronton a német tisztok szabadságlevelét a következő záradékkal látják elő: „Ha a szabadság tartama alatt fegyverszünet jönne létre Oroszországgal, akkor a szabadságot tisztoknak nem kell a frontra visszatérniük, hanem helyőrségüknél a tartalékszázadban kell jelentkezniük.”

Tüntetések Moszkvában — a béke mellett.

Stockholm. Mint a Stockholms Dagbladnak Moszkvából jelentik, a Rjecs érdekes és eddig ismeretlen részletet közöl a legutóbbi moszkvai zavargásokról. Hayes agitátorok a német flotta tönkretételéről és a Dardanellák bevételeiről szóló koholt hírekkel hazafias tüntetésekre biztatták a népet. A jósan elemek egy része ellentüntetéssel felelt. Midőn ezeknek egyik szónoka a béke mellett való agitáció szükségességét hangosította, a rendőrség közbelépett és a szónokot letartóztatta. A nép követelte a letartóztatott szabadonbocsátását. Nagy tumultus támadt, a tüntetők kövekkel dobálták meg a rendőrséget, majd midőn ez a rendőrkapitányság palotájába menekült, az épületet is megtámadta és annak összes ablakait beverte. Végül Kraszenjnikov szenátor csillapította le a szenvedélyeket, s azt mondta, hogy az orosz népnek ma nem zavarkat előidézni, hanem imádkozni kötelessége. A tömeg felismerte az igazi helyzetet és szótosszolt.

A Times és az orosz különbéke.

Stockholm. Londonból táviratozzák a „Svenska Telegrammbyro”-nak: A „Times” vezércikkben foglalkozik azzal a hírrel, hogy Oroszországban a Németországgal való különbéke hívei nagy számban vannak. Oroszország elhiheti, hogy nyugati barátai égnék a vágytól, hogy enyhítsenek a szenvedéseken, amelyeket Oroszország olyan stoikus nyugalommal

visel el és leghőbb vágyuk az, hogy Oroszországnak az ő cselekvési képességéhez annyira szükséges szabad időt és terepet biztosíthassák.

Növekszik az oroszoknál a béke-hajlam.

Krisztiánia. Az Aftenposten-nak jelentik Londonból: A Times szentpétervári levelezője, Washburn azt írja lapjának: Oroszország ez idő szerint kettős veszély ellen küzd: a német fegyverrel és tollal vívott hadjárata ellen. A németek ezer módon igyekeznek az orosz népet felvilágosítani és felfhasználni az orosz népben az események folytán beállott kishitűséget arra, hogy az orosz nemzetben a béke iránti hajlandóságot mindenképen növeljék.

Orosz ígéretek Finnországban.

Stockholm. Finnországból jelentik a Stockholms Dagblad-nak: Valamennyi orosz kísérlet, amely azt előzta, hogy a finn népet megnyerje Oroszország részére, eredménytelen maradt. Ha az orosz rendszeren a háború kez-

detén változtattak volna, talán hatást tett volna a népre, azonban a mostani ígéretek, amikön Oroszországot a legnagyobb veszedelem fenyegeti, már elkéstek. Még hogy ha hinne is a nép az orosz ígéreteknek, akkor sem lelkesednének értük, mert hiszen a német előrenyomulás gyorsasága reményteljes perspektívát nyújt Finnország számára.

Az orosz hadsereg tisztí vesztesége.

Berlin. Körül úton jelentik Pétervárról: A pétervári katonai és tengerészeti bizottság tegnapelőtt kezdte meg tanácskozásait arról, hogy miképpen lehetne segíteni a hadsereg tisztí hiányán. Polivanov hadügyminiszter emlékiratot terjesztett a bizottság elé, amelyből kiderül, hogy az orosz hadsereg halottakban, sebesültekben és foglyokban mostanáig hatvannyolc százaléket veszített tisztikarából.

Francia tiszték az orosz főhadiszálláson.

Páris. A La Depesche lyoni jelentése szerint tizenegy francia vezérkari tisztet küldtek ki az orosz főhadiszállásra. Ezek már úton vannak Norvégián át Pétervárra.

Bonyodalmak északon

(Az új angol taktika.)

— Távirati tudósítás. —

Stockholm, szeptember 4.

A „Stockholms Dagblad” tengerészeti munkatársa szerint mennél kilátástalabb az entente reményessége a háború győzelmes befejezése iránt, annál nyilvánvalóbb lesz a szövetségesek törekvése

a központi hatalmak bekerítésére.

A háború egész tartama alatt meg volt a lehetősége annak, hogy Svédország a németeknek élelmiszereket, vasércet, stb. vihessen. Ezt az angolok eddig nem akadályozhatták meg. Most belátják, hogy Németországot és az osztrák-magyar birodalmat szárazföldön legyőzni nem képesek és egyetlen reménységük a teljes elzárás keresztülvitele. De ez csak akkor lehetséges, ha

Németországot a tengeren teljesen el tudják zárni a Skandináv-félszigettől.

Az elzárást természetesen csak az angol tengerészet eszközeivel vihetnék keresztül. Erre két mód kínálkozik: az egyik, hogy

egy angol hajóhad benyomul a Keleti-tengerbe,

hogy ott az orosz flottával együtt magához ragadja a tengeri uralmat. Ez azonban nagyon kalandos vállalkozás volna. Az egyetlen út, amelyen nagyobb hajóegységek a Keleti-tengerbe benyomulhatnak: a Nagy-Bélt, a mely azonban állandóan a német hajóhad ellenőrzése alatt áll. A németek sűrű aknamezőkkel zárták el a tengerszorosot, úgy, hogy az ezen való keresztülhatolás az angol flottának igen nagy áldozatába kerülne. A németek a Vilmos-császár-csatornán át egész hajóha-

dukát is idehozhatják és így az angoloknak fejtétlenül óriási hajóhadakkal kellene ebbe a kísérletbe fogniok. Mint-hogy azonban egyidejűleg az Északi-tengeren is tuisulyban kell maradniok és minthogy ennek keresztülvitelére a kellő számú hajóhaddal nem rendelkeznek, ez a kísérlet nagyon valószínűtlennek látszik.

Marad a második lehetőség: a tengeraltjáró hajók küzdelme a Skandinávia és Németország között áruszállítást végző hajók megsemmisítésére.

Néhány angol buvárhajónak már a múlt ősszel sikerült a Keleti-tengerbe behatolnia. Ezek számát az angolok fokról-fokra gyarapítani igyekeznek. Itt tehát nagy a veszély nemcsak a német, hanem a svéd hajózásra is, ami ellen Svédországnak is idejekorán védekeznie kell.

Azonban a tengeraltjárók ilyen támadásaival is alig érnek el az angolok célj. Maradnak tehát, az entente részére mint végső eszközök a diplomácia fegyverei. Norvégiának és Svédországnak el kell készülnie az entente-hatalmak részéről ellenük irányuló igen heves támadásokra. A szabad kereskedelmi forgalomnak ilyen kényszer alatt való megszüntetése egyet jelentene neutralitásunk feladásával, amibe egyetlen józan svéd politikus sem egyezik bele, világos, hogy

rövid időn belül oly helyzettel állhatunk szemben, amelynek végső kialakulását előrelátni ma még senki sem képes.

Elsülyesztett angol gőzös.

London. A 2470 tonnás Chroston angol gőzöst a németek elsülyesztették. A legénységet megmentették.

Tárgytalan béke-kombinációk.

— Az entente álmódorása. —

Távirati tudósítás.

London—Milano, szept. 4.

Amerika sajtóhadjárata a német bébérről.

London. A Daily Telegraph jelenti Newyorkból, hogy Németország megváltozott magatartása a tengeraltjárók akciója ügyében a békétárgyalások útját akarja megnyitni (?) Ennek a fénynek rendkívüli jelentősége van, annál is inkább, mert a washingtoni sajtó egyértelműleg ezen az állásponton van és azok a levelezők, akiknek a Fehér Házzal összeköttetésük van, mind így vannak informálva. A Newyork Times jelentése szerint Wilson és Lansing, ha nem is hivatalosan, de formálisan kijelentették, hogy Németország Belgium visszahódításán kívül egyéb engedelményeket is hajlandó tenni (?)

A német diplomácia ép ezért akarja minden áron enyhíteni az amerikaiak elégtelenségét. A Newyork Sun jelentése szerint Németország lépéseket tesz, hogy a semlegesek előtt rehabilitálja magát, arra az esetre, ha a békétárgyalások tényleg megindulnak.

A Frankfurter Zeitung e hír kapcsán megjegyzi, hogy a washingtoni levelezők közt valóságos verseny folyik avégből, hogy lapjaikat hasonló szenzációkkal ellássák. Ezzel szemben tény az, hogy az Arabie és Lusitania ügye békés elintézés előtt áll. Ennél többet azonban csak erőszakot hangulatkeltéssel lehet állítani, a békekombinációk pedig teljesen tárgytalanok. A newyorki sajtó azzal is elárulja németellenes magatartását, hogy a béke eshetőségét csak Németország kezdeményezésére és kárára tartja elképzelhetőnek.

Zálogok a békétárgyalásokra.

Milano. A római Tribuna cikket ír arról, hogy az entente-államok egyes politikusai aggodalmakat táplálnak amiatt, hogy Németország Oroszországban, Belgiumban és Észak-Franciaországban nagy területeket tart megszállva és ezeket a hódításokat az esetleges békekonferencia megkezdésekor nagy sullyal veheti a mérlegre. A Tribuna megjegyzi, hogy az ententének is igen fontos objektumok vannak a kezében, így különösen a tengeri forgalom uralma és a német gyarmatok, melyeknek értéke legalább is annyi, mint a keleti és nyugati német hódítások jelentősége.

A négyes-szövetség kincstári uniója.

Páris. Luzzati volt olasz miniszterelnök kijelentette a Journal egyik munkatársának, hogy a négyesszövetség közgazdasági szempontból messze fölötte áll ellenteleinek. Ez a tuisuly még csak növekedni fog a Dardanellák megnyitása után. A váltókurzus megjavítására és az üzleti élet szabályozására azt a tervet vetette fel Luzzati, hogy a szövetségesek érepenz uniót kössenek, vagyis hogy Franciaország, Anglia, Oroszország és Itália kincstárai lépjenek unióra.

AZ ARADI KOZLÖNY telefonszámai:

Szerkesztőség (éjjel-nappal)	— 357
Szerkesztőség (csak éjjel használható mellékállomás)	— — — — 151
Kiadóhivatal és hirdetés osztály	— 151
Nyomda	— — — — 141

József főherceg és az amerikai magyarok.

(Csernovics Diodor dr. állami jószágigazgató a vissza-telepítésről.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 4.

József főherceg a minap hangot adott a minden magyar ember lelkében élő ama kívánságnak, hogy a háboruban elpusztult magyar véreink pótlására vissza kell telepíteni Amerikába szakadt testvéreinket. Hogy mennyien vannak most odakint, arról megközelítő pontosságú számadatokat kapunk a magyar kormány 1913. évi jelentéséből, amely nemrég jelent meg. Ebből megállapíthatjuk, hogy sok milliónyi vesztesége van ennek az országnak. És hogy ezek egy részének a magyar főherceg kívánsága szerint való visszatelepítése megvalósítható-e, erre vonatkozóan kérdést intéztem a magyar kormány telepítési politikájának évtizedeken át való végrehajtójához, dr. Csernovics Diodor miniszteri tanácsoshoz az Arad, Csanád, Temes, Krassászörény, Torontál, Bácsbodrog vármegyékre kiterjedő hatáskörű aradi állami jószágigazgatóság (az egyetlen állami jószágigazgatóság) vezetőjéhez, aki sajnos nem a legbiztosabb kijelentéseket tette előttem.

Mielőtt Csernovics Diodor dr. nyilatkozatát ismergetném, néhány számadattal meg kell vizsgítanom a Magyarországból történt ki- és bevándorlást a kormányjelentések alapján. Az 1913. évben a magyar birodalomból összesen 96721 egyén vándorolt ki. Ebből 84084-en Amerikába mentek, 2170 személy Németországba, 8868 Romániába; a kivándoroltak közül 29361 magyar, 14124 német, 14827 tót, 20656 román, 3002 ruthén, 8805 horvát, 4892 szerb, 1114 egyéb anyanyelvű. Foglalkozás szerint így osztanak meg: önálló őstermelő 16000, ebből 3000 magyar, mezőgazdasági cseléd és napszámos 32000, ebből 10000 magyar, 10000 román, bányász és bányamunkás 432, önálló iparos 2300, önálló kereskedő 390, iparforgalmi segédmunkás és napszámos 5000, értelmiség 470, meg nem nevezett egyéb napszámos 7000, házi cseléd 4000, egyéb és ismeretlen foglalkozású 2900.

1901-től 1913-ig összesen 1 200 000 ember vándorolt ki tőlünk, de csak 300 000 jött vissza hozzánk. A tőlünk távozik 92%-a Amerikát kereste fel és ott vagy a minimális áron megszerzett gabonaföldeken, vagy bányákban, gyárakban és egyéb ipartelepeken él és bő szaporulatával növeli az újvilág népeinek tömegét. Kétségtelen, hogy azok, akik nálunk mezőgazdaságból tartották fenn magukat, valamegyen nem tudnak elhelyezkedni Amerika agrár vidékein, hanem kénytelenek a gyárakban, vagy a bányákban munkát vállalni. Nincs kimutatás arról: hányan maradtak meg Amerikában az itthon megkezdett foglalkozásuknál és senki sem tudhatja, vajon az Océanon túlról hány millió magyar földmivelőt tudnánk visszahozni.

A fentebb ismertetett adatok azt igazolják, hogy a kivándorlók nagy többsége a mezőgazdaság műveléséből kerül ki, tehát legelsősorban azok hazatelepítéséről kell beszélni, mert hiszen nem annyira a gyárakban és ipartelepeken volt észlelhető a munkáshiány, mint inkább a mezőgazdaságban. Mindnyájan tudjuk, hogy a háború folyamán a gazdasági munkálatokat csak a legnagyobb nehézséggel tudták befejezni, és ha kellő számú hadifoglyok nincsenek, talán kínos helyzetbe juthatott volna számos földbirtokos. Azonban a visszatelepítésnél nem lehet kizárólag azt a célt szolgáltni, hogy a földbirtokok munkásainak számát növeljük, mert

hiszen ez esetben okvetlenül éreznők a visszahatás hátrányait és akkor hovatovább olyan feleslegünk lenne gazdasági bérmunkásokban, hogy azok ismét kénytelenek lennének a vándorbothoz nyulni. Arról kellene gondoskodnunk, hogy az Amerikából hazakivándorló és minden lehető eszközzel visszatelepítendő magyarok állandó otthonot találjanak régi hazájukban. Hihető, hogy József királyi herceg is ilyen megoldásra gondolt, amikor a visszatelepítés fenséges tervét átültette a köztudatba. Ő egyébként nagyszerű követendő példával járt elől abban a mozgalomban, amely a magyar gazdáknak a magyar földhöz való ragaszkodását akarja megerősíteni. Akinek birtoka van, — és bármilyen kevés is az — nem kénytelen itthagyni ezt az áldott földet. József főherceg a múlt évben sok ezer holdas aradmegyei uradalmának háromnegyed részét kisgazdáknak számára parcelláztatta és így sikerült megfékeznie az eme vármegyében a környékén megindult kivándorlási folyamatot. Amikor Őfensége a visszatelepítésről beszélt, alkalmasint az államnak olyan akciójára gondolt, amely a birtokok örökáron, vagy kedvező feltételű bérbeadásával igyekszik visszahódítani számunkra a nekünk kívánatos, szorgalmas amerikai magyar földművesosztályt. A háború miatt hazánkban bekövetkező nagy átalakulás, az önálló iparosok és ipari munkások számának a harctéri események következtében való megesappanása az ipari üzemek művelői számára kétségtelenül jobb elhelyezkedéssel kecsegtet és ez valószínűleg hazavonzza dolgozni akaró szakképzett elemeket. De az antiszociális törvények és ebből származó rossz viszonyok miatt tönkrement magyar kisbirtokost csak olyan intézkedésekkel tudjuk Amerikából visszahozni, amilyeneknek József főherceg szolgált példával a saját uradalmán. És ezt csak úgy lehet megoldanunk, ha az állam feladatai közé soroljuk.

Hogy az állam mai telepítési rendszere lehetővé teszi-e ezt, és hogy a mi magyar főhercegünk tervét az állam mi módon valósíthatja meg, ezzel a kérdéssel fordultam dr. Csernovics Diodor állami jószágigazgatóhoz, aki a következő választ adta:

— A most érvényben lévő telepítési törvény alapján nem oldható meg kielégítő módon ez a fontos kérdés. Az állam ugyanis ma már nem úgy telepít, mint az Mária Terézia idejében történt. Most már lehetetlen pénz nélkül állami telepesse válni. A ma érvényben lévő törvény legalább három-ötezer korona készpénzt követel meg attól, aki az állam telepesse akar lenni. A kintestár ugyanis igen olcsó áron, kényelmes részletfizetésre adja el a birtokait, lakóházat is épített, de melléképületeket emelni és a felszerelést a telepesnek kell beszerezni. Az nem volna jó, ha a földesgazda egy fillér nélkül fogna földje műveléséhez, mert akkor a kamatok és törlesztések annyira ránehezednének, hogy már az első évben ott hagyná kis birtokát. Ha tehát Amerikából egy kis vagyont hoz haza a földműves, akkor tudunk neki állami birtokot juttatni. Am kérdés, hogy ez esetben a bevándorló hajlandó-e elfoglalni az állam által kijelölt földet. Mert ha pénze van, akkor — ezt tapasztalásból tudjuk — ott vesz földet, ahol született, ahonnan kivándorolt és ahová a szíve mindig visszahúzza. Érdekes példával is szolgálhatok: néhány év előtt, amikor a magyar földéhségről siralmas hangokat bocsátottak világgá, a

földművelésügyi kormány elhatározta, hogy Temesmegyében egyelőre próbaképpen mintegy ezer hold prima földet husz évig tartó részletfizetéssel átenged az Amerikából hazakivándorló magyar gazdáknak, husz holdas parcellákban. Amerika ama részén, ahol tudomásunk szerint sok magyar földműves turja az ugynevezett „ingyen” földet, nagy propagandát csináltak a dolognak és csodálatosképpen egy év alatt mégis csak egyetlen egy gazda jelentkezett, de néhány hónap múlva az is visszavonta ajánlatát. Ez a példa azt igazolja, hogy akinek pénze van odakint, és hazakerül, annak nem kell a szerinte bizonytalan jövőjü állami birtok. De még ha szakítana is a magyar ember ezzel a szokásával, akkor se tudnánk neki földet adni, mert az államnak sajnos már nagyon kevés olyan földbirtoka van, amely alkalmas volna a betelepítésre. Ami volt, azt betelepítettük magyar és szorgalmas német paraszttal. Rossz földet az állam nem adhat erre a célra, és gyakran a földben is csalódunk. Pár év előtt egy szép nagy birtokot akartunk betelepíteni, de ez halasztást szenvedett és megmaradt a bérlők kezén. Utólag örültünk ennek, mert az abnormális esőzések miatt a földet víz lepte el és bizony a bérlők tönkrementek.

Arra a kérdésre, hogy a Szerémségben, amelynek határáig terjed az aradi hivatal hatásköre, vajon jut-e nagyobb ingatlanokhoz az állam a hazaérültektől elkobzott vagyonokból, a miniszteri tanácsos ezt felelte:

— Erről nincs tudomásom, de azt hiszem, ilyen módon nem fog szaporodni az állami földtulajdon. A Szerémségben különben nemcsak szerbek laknak, hanem igen sok jó magyar család is él ott, akik a Dunántulról kerültek oda, amikor a szerbek eladták szerémségi földjeiket.

Amint a miniszteri tanácsos nyilatkozatából kitűnik: az államnak a mai törvények és az eddigi gyakorlat alapján nem áll módjában a teljesen vagyontalan Amerikába szakadt magyar földműveseket földbirtokkal ellátni és életük végéig ehhez az országhoz kötni. Lehetőséget kell tehát keresni arra, hogy a telepítésre alkalmas állami birtokok szaporodjanak. Hogy miképpen valósítható meg eme gondolat, az a magyar kormány egyik legfontosabb feladata lesz a háború után.

Bolgár Lajos.

TANÜGY.

(—) Iparos-tanoncok beírása. Az aradi községi iparos-tanonc iskolába az 1915—16. tanévre az összes iparos-tanoncok beírása az alábbi megjelölt helyeken és időben lesz. A fiúk beírása szeptember 5-én d. e. 9 órakor kezdődik a Kazinczy-u. fiúiskola földszinti termében, a tanítási napokon hétfőn, kedden, szerdán és pénteken délután 5—7-ig, vasár- és ünnepnapokon délelőtt 8—11-ig. A beiratások szept. 14-ig esaközöltetnek. A leányok beírása a Kazinczy-u. polgári iskola földszinti termében szept. hó 6-án d. u. 2 órakor kezdődik és szept. hó 14-ig tart, a tanítási napokon: hétfőn, kedden, csütörtökön és pénteken d. u. 2—4-ig. A tanoncokat azokon a napokon küldjék beírni, a mely napokon azokat iskolába járni óhajtják. A hétfő-szerdán járó fiútanoncok hétfői és szerdai napokon, a kedd-pénteken járó tanoncok keddi és pénteki napokon vétetnek fel. A hétfő-pénteken járó leánytanoncok hétfő és pénteki napokon, a keddi csütörtöki napokon járó tanoncok keddi és csütörtöki napokon vétetnek fel. Ugy a fiú-, mint a leánytanoncok kötelesek a beírásához előző évi bizonyítványukat és 4 K. 20 f. tanszerdíjat elhozni. Akik nem jártak még tanonciskolába, azok tartoznak utolsó évi bizonyítványukat vagy értesítőjüket elhozni. Bizonyítvány és tanszerdíj nélkül tanoncok nem vétetnek fel. A tanítás szeptember hó 15-én kezdődik, egy a fiú-, mint a leánytanoncoknál. A szeptember 15-ig be nem írt tanoncok mostanra a beiratások után azonnal bejelentetnek a rendőri büntetőbírósaúknak.

Aranyértéke van a román gabonának.

(Gabona, mint bankjegyfedezet. — Bulgária a Balkánnal szemben. — Görög hadgyakorlatok Szalonikinnél.)

Távolról tudósítás.

Bukarest—Szófia—Athén, szeptember 4.

A hivatalos „L'Independance Roumaine” jelenti, hogy a földbirtokosok raktáraiban fekvő gabonamennyiségeket a kormány aranynak tekinti és a nemzeti bank jogositva van a gabona értékének 50—60 százaléka erejéig bankjegyeket kibocsátani. A koronauradalmak miniszteriuma a nemzeti bankkal a legközelebbi napokban megkezdte az erre vonatkozó tárgyalásokat.

Népgyűlés Besszarábia felszabadításáért.

Bukarest. A „Ziua” jelenti, hogy Jassyban a napokban Carp Péter elnöke alatt népgyűlés lesz, melynek tárgya Besszarábia felszabadítása az orosz járom alól. Beszélni fognak Carp Péter, Stere Constantin, Arbore Zamfir, Rosetti Radu, Casacu dr., Frunza tanár és mások.

Volt vezérkari főnök egy román lap élén.

Bukarest. A romániai hírlapirodalom egyik legtekintélyesebb, legolvasottabb és egyben legpartatlanabb organuma, az „Universul” címűtől számban vezető helyen közli olvasóival, hogy a lap politikai igazgatását Crainicianu Gr. nyugalmazott altábornagy, a román akadémia tagja, volt hadügyminiszter és vezérkari főnök vette át.

Repülőgépen — Törökország felé.

Bukarest, szeptember 4. Bechetből jelentik az Universulnak:

A város felett délelőtt 9 órakor elszállott egy Turnu-Severin irányból jövő, valószínűleg német (?) biplán, a mely Bulgária irányában Törökország felé folytatta az útját. A becheti és bulgáriai Rahova város határán katonái rálőttek a biplánra, a mely épen úgy, mint az előbbieket Törökország felé repült.

A bolgár kormány ébren tartja a Dobrudza-akciót.

Bukarest, szeptember 4. A bolgár kormány lapja, a Narodni Prava írja a következő, a bolgár-román viszonyra jellemző sorokat:

— A bolgár közvélemény tájékoztatása céljából a bolgár-dobrudzai bizottság a jövőben állandó jelentéseket fog küldeni Szófiába. Ez nagyban hozzá fog járulni, hogy a bolgár nép a Dobrudzaban tegezott testverei sorsát minél jobban megismerje.

Orosz készülődés Bulgária ellen.

Bukarest, szeptember 4. Az „Universul” tudósítója jelenti Constanzából:

— Magántorlasból kapott értesítés szerint, a feketetengeri orosz flottá parancsot kapott, hogy azonnal induljon a bulgáriai tengerpart hadizónájába. Számos csapat van Odesszaban összpontosítva és nagyon sok szállítóhajót üduvásiá keszen, gőz alatt tartanak.

Görög katonai támogatás Szerbiának?

Milano. A Corriere della Sera athéni tudósítója jelenti:

A Venizelosz-párti lapok az ellenzéki lapok amaz állításával szemben, hogy Görögország nem nézné jó szemmel, ha Szerbia a Vardáron túli területekről lemondana, a következő félhivatalos cáfolatot teszik közre:

— A szerb kormány azon véleményen volt, hogy a négyesszövetség jegyzékére adandó választ előbb a görög kormánynak hozza tudomására. Szerbia a négyesszövetség kívánságaihoz képest a Vardáron túl is tesz engedményeket. A görög kormány nem fog késlekedni a szerb közlésekre adandó válasszal.

A tudósító jelentése szerint biztos forrásból tudja, hogy Venizelosz felkereste Bulaci athéni szerb követet s biztosította arról, hogy a szerb—görög szövetségi szerződés, mint ezelőtt, most is érvényben van, s bolgár támadás esetén Görögország Szerbia oldalán lesz. A szerb követ kijelentette a tudósítónak, hogy Görögországban őt a vágy, hogy Szerbia helyzetén könnyítsenek. Görögország most mindössze, néhány életérdekébe vágó megjegyzést tett, különben őszinte barátsággal viseltetik Szerbia iránt. Ezzel szemben egy másik félhivatalos nyilatkozat megcáfolja azt a Rómából származó hirt, hogy Venizelosz legközelebb Pasicsal fog találkozni, ép úgy, mint azt a hirt, hogy a szerb követ a szerb és görög vezérkaroknak egy támadás esetére való együttműködéséről tárgyalt.

Szaloniki védelmére görög hadgyakorlat.

Bukarest, szept. 4. Szalonikiból jelentik: Kilenc divizionyi hadsereg hadgyakorlatot kezdett. Feladat: Szaloniki védelme egy ellenséges tengeri támadással szemben. A hadgyakorlat több napig fog tartani, a hadseregpáncsok, Zimbrocachi tábornok személyes vezénylete alatt.

Az olasz—görög ellentétek.

Lugano. Az Idea Nazionale athéni tudósítójának egy hosszabb cikke óvja az olaszokat a görög nemzeti aspirációktól. Habár az új kamara összeállításánál Epirus 16 képviselője formális okokból még nem foglaltat helyet a parlamentben, megjelenésüket még is mind egyik pártágyamat szimpatikusan fogadta. Mikor Zavizianos, a Venizelosz-párti új elnök kijelentette, hogy azt kívánja, bár rövid időn belül nemcsak a felső Epirus, hanem a többi területek képviselőit is udvozolnának, zajos felszólalás tört ki. Theodoris képviselő a következőket mondotta beszédében: Ha kizárjuk a felső epirusi képviselőket, akkor ellenségeink ebből azt következtetik, hogy mi a terület megszállását nem tartjuk elűntivnek. A tudósító arra figyelmezteti publikumát, hogy a többi területek alatt, a melyet az emőz emítet, a Dodekaneszot, az ellenségek által pedig, akikről Theodoris beszélt, az olaszokat kell érteni.

Kész a bolgár-török megegyezés.

Berlin. A Berliner Tagblatt tudósítója jelenti: Megbízható helyről vett értesülés szerint a török-bolgár megegyezés még nincs aláírva, de a tárgyalások már befejeződtek.

Megegyezés Görögország és az entente közt.

Athén. Az entente és Görögország aláírták a kereskedelmi hajózási vonatkozó megegyezést. E szerint a görögök kötelesek megakadályozni a hadi dugaruvai való kereskedelmét, aminek ellenében az entente nem fogja akadályozni a dohány és mazsola kivitelét és nem vizsgálja át az egyik kikötőből a másikba haladó görög hajókat.

Nem elégti ki Szerbia válasza az ententet-ot.

Szófia. Az entente itteni diplomatái nagyon elégedetlenek Szerbia válaszával. Felvetődött az az eszme, hogy Szerbiára represszáliákkal kell hatni.

Frankfurt. Nem hiszik, hogy a szerb engedmények kielégítik Bulgáriát, de az entente reméli, hogy a tárgyalást folytatják.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

* Szeptemberben megnyitják a téli színházat. A konzorciumos alapon működő aradi színházszövetség a szokottnál korábban tér vissza Aradra. A nyár elején úgy volt, hogy a szeptembert új állomáshelyén Békéscsabán tölti a társulat, azonban ez a terv nem valósul meg. A konzorcium egyelőre még Hódmezővásárhelyen tart előadásokat és ma már közzétette hirdetését, amely szerint Aradon a téli színházban szeptember második felében megkezdődik az előadás. A kétszázötven előadásra, illetve 70—70 előadásos A, B és C bérletre Gonda László már meg is kezdi a bérletek gyűjtését. A bérleti árak a következők: Nagy páholy földszinten, vagy első emeleten 2056 és 686 korona, nagy közép-páholy az első emeleten 1722 és 574 korona, alsó, vagy emeleti páholy 1886 és 462 korona, II-od emeleti páholy 882 és 294 korona, támlásszék a 0., 1., 2., 3., sorban 424/20 és 141/40 korona, a 4., 5., 6., 7. sorban 306/60 és 102/20 korona, a 8., 9., 10., 11., 12. sorban 239/40 és 79/80 korona. Színházlap hához hordva egész idényre 4 korona. — Az előzetes színházi jelentés, amely ezuttal az előadásra kerülő újdonságokról nem ad számot, közli a társulat névsorát. Szeptember elsőjéve nagy változások történtek a társulatban. Horváth Máci, Lengyel (Luffer) Margit és Somogyi Nusi az új női tagok és Hidvégi Ernő az egyetlen új férfi tagja a társulatnak. A többi, eléggé ismert tagokon kívül Diósi Nusi és Berki Lili „szerződötött vendégjátékosok” jótékát igéri a jelentés.

* Az aradi zenekonzervatóriumba a beiratások szeptember hó 1-én megkezdődtek Mütter Müller József igazgató, Szabadság-tér. 2987

* Zeneintézeti beiratások folyamatban vannak és egész nap eszközöltetnek a Szalay-Békési-féle zeneiskolában (Akadémiai Előcsészítő Tantolyam) Szabadság-tér 7. szám, II. emelet.

* Hegedű, zongora, ének és mimika tanítás a legújabb francia módszer szerint. Beiratkozás szeptember 1-től Karbanak Ferenccel, Batthyányi-u. 21.

Aradról kitiltott szoknyás

Leleplezte a hadtáparancsnokság.

„Örmester.” A tanács haragja az aradi uszók megrágmalmazója ellen.

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, szeptember 4.

Arad város tanácsa mai ülésében első ízben jutott abba a helyzetbe, hogy a háborúval összefüggő igen érdekes „közigazgatási” kérdésben ítélkezék. Ítélete igen súlyos. Egyszer és mindenkorra kitiltott egy nőt a város területéről, akit a katonai hatóság, mint nem kívánatos elemet és mint alkalmatlan egyént a hadtápterről tiltott ki. A kalandos életű hölgyet igen jól ismerik Aradon, mert eltekintve attól, hogy a lakásán igen sokan fordultak meg, a leveleivel, amelyeket legtöbbször névtelenül, de sokszor névaláírással küldözgetett, igen sok család boldogságát zavarta meg.

A háború kitöréséig csak a fiatalság körében volt ismeretes Ruzsa Endréné született Lázár Teréz, aki a Kápolna-utcában fényesen berendezett öt szobás lakást tartott, amelyből egy-kettőt úri ombereknek adott albérletbe, a többiben pedig jobb zsánerű hölgyvendégeit szokta fogadni és aradi urakkal megismertetni. A háború egy látszik, meghihlette őt és eddig még ki nem derített uton bizonyítványt szerzett arról, hogy betegápolónői tanfolyamot végzett. Igen sikeres ápolónői kosztümben jelent meg a korzón, a karján és a mellén ott díszlett a Vörös Kereszt szent jelvénye.

Senki sem tudta hol ápol, hol gyógyít sebeket, csak annyit sikerült megállapítani a rendőrségnek, hogy a háború második hónapjában eltűnt Aradról.

A fél folyamán birtelen újra megjelent ismerősei közt és pedig csakaszürke egyenruhában, örmesteri disztinkcióival. A háborúban minden lehetséges és a tehetőséges nő el tudta hitetni idehaza, hogy őt a déli hadsereg parancsnokság hasznos szolgálatát érdemül örmesterré léptette elő. Még az újságok is irtak róla és mint aki honföldi lelkesedésből vállalta a hadjárat megpróbáltatásait, elismeréshez is jutott.

A déli hadsereg hadtáparancsnokságának az aradi rendőrséghez intézett átírata azonban egészen más színtűben állította a színt a vitz hölgyet. Semmi esetre sem csakaszürkében, ellenben azt adta tudtára a rendőrségnek a katonai hatóság, hogy Ruzsa Endréné, aki harcban álló katonáink egészségügyi viszonyainak javítására egyáltalában nem tett hasznos szolgálatot a harctéren, a hadtáptér területéről kitiltotta. A rendőrség is érdeklődött a katonaviselt hölgy iránt és hamarosan megállapította, hogy senki és soha nem sorozta be és nem is nevezte ki örmesterré és semmiféle tanfolyamon betegápolónői bizonyítványt nem adott neki.

Miután a háborúval kapcsolatban így lehetetlenné tettek részére minden „harszinteret” a rendőrség visszatekintett egy kevéssé a multra is. Nem volt szép, amit itt látott. Különböző eljárásokat különböző deliktumok miatt, részint a budapesti, részint a nagyváradi hírségoknál. Még ezt is hajlandó lett volna a hatóság neki megbocsátani. Azonban mikor a Ruzsánéval ismeretségben álló körökben híre ment, hogy a rendőrség érdeklődik a hölgy iránt, maguk is segítettek a megismeréséhez szükséges adatok megszerzésében. Így jutott a rendőrség birtokába egy egész csomó levél, amely a legveszedelmesebb toglalokozását leplezte le. Boldog családi életet élő em-

berék közé telakodott piszkoló irásaival, amelyeket egyszer a férjnek, máskor a feleségnek küldött és majd intím lezonokat írt el, majd pedig gyanút keltő megfigyeléseiről számolt be a házastársaknak. A legjobb köröket szemelte ki áldozatul és az a bámulatos, hogy ezzel a pokoli tervvel nem is akart anyagi haszonhoz jutni. Mint passzionátus privát detektív valami pervers gyönyörűséget talált abban, ha valamely családban bajt és bánatot okozhatott. Ha egy urihölgyet meglátott az utcán és annak az arca nem tetszett neki, már kész is volt a levél, amely a férjet a legnagyobb szarvasmarhának titulálta, aki a szarvaitól nem járja meg, hogy önmagya a tilosban jár. Ebben a zsánerben dolgozott, mint az akták mellé csatolt levelek bizonyítják.

A rendőrség megindította ellene az eljárást és kitiltotta a város területéről. Ruzsáné saját kezűleg írt felebbezést adott be a tanácshoz és kérte, hogy semmisítse meg a rendőrség végzését, mert eltekintve attól, hogy ő egyedül támasza a nővéreinek, aki mennyasszony, még az aradi butorkereskedők is megkárosodnak, ha neki távoznia kell, mert biz ő a fényes lakást hitelre rendezte be. A tanács nem ismert kegyelmet, mert a rendőrség megállapította, hogy a butorokat már el is szállította Aradról. A tanács tagjai felháborodva hallgatták a kalandos életű hölgy életrajzi adatait és különösen a levelekkel fűzött bűnök készítették arra, hogy a rendőrség kitiltó rendelkezéséhez hozzájárult.

Oroszország harmadik védelmi vonalán.

(Nem védi több vár a fővárosokat — Három folyó mögé vonul a megvert sereg.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Bécs, szeptember 4.

Varsó elestével Oroszország elvesztette első védelmi vonalát. Mikor a szövetséges csapatok Brest-Litovszkot és Grodnót is elfoglalták, elveszett a második védelmi vonal is. Oroszországnak azonban még egy harmadik vonala is van, amelyben talán reménykedik, hogy azon meg fogja tudni állítani csapatainknak előretörését és ezzel a mozgó háborút álló háborúvá tudja alakítani. Elég csak egy pillantást vetni a térképre és még a laikus is láthatja, hogy ezt a vonalat északról délnek a Duna, Berezina és Dnyeper folyók alkotják. Oroszország harmadik védelmi vonalát tehát immár nem várak, hanem természetalkotta akadályok adják. Ezek most a fontosabbak, nem pedig az erődítések.

A Duna, amelyet az oroszok a nyugati Dvinának neveznek, arra kellene, hogy szolgáljon, hogy a Pétervár felé vezető utat zárja el. A folyó csak alig valamivel Vitevsz mögött már 180 méter széles és három méter mély, Dvinszk (Dünaburg) mellett pedig már 280 méter széles és 6 méter mély. Valamivel Dünaburgon túl — a Laaka-tóba való torkolatáig — a folyó partjai általában elég szárazvidékiek, további futásában azonban gyakorta hőmpölyög mocsaras tájakon és igen sok elágazás és apró tavacska nehezíti meg Dünaburgtól nyugatra a megközelítését.

Rigánál a Duna már 800 méteres tekintélyes szélességet ér el. Itt átlag az esztendő 125 napjában jég borítja. Hidak a következő pontokon vezetnek át rajta: Vitelszknál, Polozknál, Dünaburgnál, Krautzburgnál és Rigánál. A Duna balpartján számos mocsara és elágazása miatt a leginkább járhatatlan és megközelíthetetlen talán az a folyarszakasz, mely a Duna, a kurlandi Aa és a Laaka-tó között terül. Itt, a harmadik orosz védelmi vonalnak legkülső jobbszárnyán már meg is indult a csatározás. Hündsburngnak északi csapatszelei már Riga előtt állanak. Ettől délre a német front a Duna mentére igyekszik jutni és Friedrichstédtnál már el is érte azt. Ha már most az ember a Duna folyónak irányát Rigától Dünaburgon túl, a folyó völgye irányában dél felé meghosszabbítja, akkor egyenesen a Berezina folyam-ágyának irányába jut, amely a Dnyeper felé hőmpölyög.

A Berezinát mind a két partja vidékén széles és terjedelmes mocsár-övezet védelmezi. Azonkívül pedig már a Berezina-csatornának torkolatától kezdve, ahol már hajózható is, tekintélyes szélességűvé válik és Bobruisknál 200 méteresre növekszik. Niani-Berezinától délre a mocsaras vidék mind hatalmasabb kiterjedésű lesz és így a Moszkva felé vezető ut közben igen nehezen leküzdhető akadályt alkot, amely már két ízben játszott igen fontos szerepet a haditörténelemben: 1708-ban, amikor Nagy Péter cár a borissovi megerősített átjáró mögött XII. Károly támadását várta, aki Nisui-Berezinon keresztül volt kénytelen igen fárasztó kerülőt tenni. Másodízben pedig 1812-ban, amikor a franciák Moszkva felé való vonulásában akadálytalanul tudtak ugyan átjutni a Berezinán, novemberi visszavonulásuk alkalmából azonban a borissovi egyetlen hidat elzártan találták és kénytelenek voltak ráterelés veszteségek mellett messzebb északra — Studianka mellett — két óras nehézségekkel épített fahidat át az átkelést kierkerkolni. A Berezinán át a következő helyeken vezetnek hidak: Csernizánál, Verhnyj-Berezinonál, Borissovnál (kettő) a Bobruisknál.

A harcúrnak kelet felé való záróvonala a Dnyeper alkotja. Ez a folyó felső folyásában Smolensk alatt, Orsnál válik ötven méternyi szélességével és két méteres mélységével hajózhatóvá, úgy hogy meglehetősen számottevő akadályt képez. Sklownál még tekintélyesebbre szélesedik a folyó, amelynek nyugati partvidéke csak igen nehezen járható erdős vidékre támaszkodik, ahol sem hidak, sem gázlok nincsenek. Kodvező átkelési körülmények, csupán az Orsa és Sklow között lévő folyószakaszon akadnak.

Hogy azonban a támadó fél a Dnyeperhez érhessen, megcsalékedheti azt, hogy a Rokitnoi mocsaraktól délre, Kiev irányába menetel. Ez az ut a gyakorta emlegetett volhiniai várháromszögön át vezet, amelyet Luok, Rovno és Dubno alkottak. Beszélnek és adatok is vannak arra, hogy ennek, a váraknak modernné való átalkotása, amely a lengyel és galiciai harcteret a podolaitól elválasztja, rengeteg öszszegrebe kerül és mégis: a Novo-Georgievsknél, Kovnónál és Brest-Litovszknál mutatkozott tanulságok alapján még orosz részről sem bizakodnak most már ezeknek az erődítéseknek a nagyobb ellenállási képességében. Luokot már meglapotászerűen jött támadással birtokulba vették csapataink és a megmaradt két várban egy annyira lecsökkentett hadsereg, mint amilyen a megvert orosz most, aligha fogja tudni a dadalézatában megacélozott erejű ellenségnek a rohamát huzamosabb ideig foltartóztatni.

Elutasított háromszázezer koronás kereset.

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, szeptember 4.

Jogi szempontból rendkívül érdekes és a körülmények összejárásán folytán bonyolult ügyet tárgyalt ma az aradi kir. járásbíró.

Tagányi Sándor dr. aradi nagybirtokos már hosszabb ideje bérlő a Sulkovsky hercegi uradalom apáti-, mintegy nyolcezer hokias birtokát s a bérletet ugy értékesíti, hogy a birtoktestet kisebb parcellákban albérletbe adja.

A birtokkomplexumnak egyik nagy hibéja, hogy sok rajta a talajvíz, amely egyes területeket egészen el szokott önteni. Hogy az így használhatatlanná vált földeket szintén hasznosítsa, Tagányi Sándor dr. a múlt gazdasági évben elhatározta, hogy a talajvizet az illető parcellákról árkok segítségével fogja levezetni.

A vízlevezető árkok az illető földeket tényleg mentesítették ettől a bajtól, de előállott az a helyzet, hogy a víz most Tagányi dr. egy másik albérelőjének, Faltay Antalnak földjét öntötte el. Mikor a bérlet fizetésére került a sor, Faltay azt megtagadta arra való hivatkozással, hogy a víz földjét előntötte s emiatt termése odaveszett. Faltay ugy találta, hogy ép a levezető csatornák az okai annak, hogy az ő földjét víz öntötte el s ezért a közigazgatási hatóság előtt panaszt tett amiatt, hogy Tagányi dr. engedély nélkül vonatta az árkokat. A hatóság ennek a panasznak helyt is adott s elrendelte az árkok betömését. A talajvíz ennek következtében most egy szomszédos parcellán, Guj Péterén gyűlt fel s Guj Péter szintén megtagadta a bérleti összeg kifizetését hivatkozva arra, hogy ő ép azért bérelte a parcellát, mert látta, hogy azt az árkok következtében előntés veszélye nem fenyegeti.

Tagányi Sándor dr. mindkét bérelőjét beperelte, mind a kettőn azonban a fenti indokkal viszontkeresetet indítottak Faltay mintegy 800 000 koronát kitevő kárának visszatérítését, Guj pedig a bérleti viszony megszűntének kimondását kérve.

A Faltay-féle perrel ma foglalkozott Bozóky Mátyas dr. kir. járásbíró. Szakértőként mind a két fél kérésére Virágh Lajos, a Százszéki társulat igazgató főmérnökét hallgatták ki, aki véleményében elmondta, hogy annak, hogy a víz Faltay parcelláján felgyűlemlett, az volt az oka, hogy a Körösszabályozó társaság csatornáját, amely a közelben húzódik, nem tisztítják eléggé s így az el szokott dugulni.

Délután három órákor hirdette ki Bozóky bíró ítéletét, amelyben Tagányi dr. keresetének helyt adott, kötelezte alperest a bérleti összeg megtérítésére, viszontkeresetét pedig elutasította.

Kitüntetés. Csécsi-Nagy Imre 19. tábori tüzérezredbeli hadnagynak, Csécsi-Nagy Imre huszárezredes, brigádparancsnok fiának a király az ellenséggel szemben tanúsított vitéz magatartása elismerésül a signum laudist adományozta. — Ugyancsak a signum laudist adományozta a király Hegedűs Vilmosnak, a 19. tábori ágyusezred hadnagyának, aki az északkeleti harctéren tüntette ki magát az ellenség előtt tanúsított bátor és vitéz magatartása által. A dekorált tiszt, Hegedűs Ede alezredesnek, az aradi tereparancsnokság népszerű és általánosan tisztelt vezetőjének fia. Amilyen büszkeséggel tölti el az apát derék fiának ki-

tüntetése, olyan őszintén osztózik örömeiben minden aradi ember, aki az ő szimpatikus személyének tisztelője. — Budapestről jelentik: A hivatalos lap holnapi száma közli, hogy a király Reiber Ervin, 8. honvéd huszárezredbeli hadnagynak a harmadosztályú katonai érdemkeresztet, Katona Gábor, ugyanazon ezredbeli népfelkelő főorvosnak a signum laudist adományozta.

Aradi tisztek a veszteség lajstromban. A ma megjelent 233. számú veszteség lajstrom szerint elesetek Burdea Demeter 33. gyalogezredbeli alezredes, Józsa Sinesius tartalékos hadapród, megsebesültek Kánva Géza 33. gyalogezredbeli hadapród, Pálffy György tartalékos zászlós, Smolonszky Félix hadapród jelölt és Uray Zoltán hadapród.

Összeírják Aradon a sertés zsirt.

— Hatszáz vagon liszt a város szükséglete. —

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, szeptember 4.

Ami hat héttel ezelőtt kellett volna megtenni, annak végrehajtására most határozta el magát a tanács. Összeírta a rendőrség által az Aradon található és eladásra szánt sertés zsirt, hogy az így nyert adatok alapján az árakat a helyzetnek megfelelően tudja megállapítani. Remélhető, hogy az összeírás eredménnyel is jár és annak tanulságait a közönség hasznára fordítja a tanács. A zsir inség ellen különben azzal is védekezik, hogy vásárolni fog és árajánlatok beszerzésére utasítja Lócs Rezső helyettes polgármestert.

Az élelmezési bizottság tegnap tartott ülésén hozott határozatok közül egy sem volt olyan, amelynek a tanács lehetne a végrehajtója. A legfontosabbak a hétfőn délután négy órákor tartandó rendkívüli közgyűlés hatáskörébe tartoznak. Ekkor kerül sorra a liszt beszerzésére megtartott árlejtésen beérkezett ajánlatok tárgyalása. Az adatgyűjtés eredménye az, hogy 449 vagon liszt átvételére szóló kötelezvényt állítottak ki a bizottságok. A tanács azonban, minthogy feleslegről kell gondoskodnia, azt javasolja, hogy a törvényhatóság hatszáz vagonban állapítsa meg az évi szükségletet.

A lisztkiosztásra nem tesz javaslatot a közgyűlésnek, hanem azt proponálja, hogy annak végrehajtását bizza a tanácsra, aki a majd kiadandó kormányrendelet értelmében fog eljárni.

A tanács mai üléséből felírt a miniszterhez és kéri, hogy adjon engedélyt 30 vagon zab vásárlására, amelyet a Haditermék Részvénytársaság egyik aradi megbízottja révén akar beszerezni.

Bajelentette a helyettes polgármester azt is, hogy a piaci élelmiszer sátozt egyelőre fentartják és a főkapitány többször ismertetett előterjesztésével csak a jövő heti ülésén foglalkozik az élelmezési bizottság, amelynek ülésére Grein Nándor főkapitány megjelenését kéri.

A sátorban az árusítás hétfőn ismét megkezdődik. A rendőrség abban a hiszemben ugyanis, hogy a tanács az árusítás felől másképp intézkedik, ma mindent kiárusított és így holnap újból be kell vásárolnia, hogy hétfőn kiszolgálhassák a közönséget. A tanács végül úgy határozott, hogy a közlelmezési üzletnek átadott és ott elromlott burgonya árát ennek az üzletnek terhére számolja el.

Hadbavonult Aradmegye tanítóinak fele.

— A második haditanév. — Nem lesz fennakadás a népoktatásban. — A tanfelügyelő nyilatkozata. —

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, szeptember 4.

A jövő héten a legtöbb iskolában megkezdődik a tanítás és ezáltal a második háborus tanévét kezdik meg az intézetek. A múlt tanítási évben megtalálták a módját az iskolák, hogyan birkózhatnak meg a háboru okozta nehézségekkel. Viszont a vakáció ideje alatt új behívások voltak, melyek ismét megcsökkentették a tanerők számát s ezek mellett a gazdasági nehézség megfogyatkozása folytán a tanköteles fiataloknak mezei munkára való felhasználása is nehézségeket okoz a közoktatás terén.

Érdekesnek tartottuk ezért megkérdezni Kéhrer Károly királyi tanfelügyelőt, hogy milyennek mutatkozik a második háborus tanév kezdete. A tanfelügyelő a kérdésre az Aradi Közlöny munkatársának ezeket mondotta:

— A vármegye területén, mondhatni az összes iskoláknál a tanítás megkezdése biztosítva van. A beiratások már javában folynak és legkésőbb szeptember 15-én mindenütt megkezdődnek a tanítások. A megyéből összesen 275 tanító vonult be, 125 állami és 150 nem állami. Ehhez megjegyzendő, hogy a tanköteletben 302 állami és 370 nem állami tanítói állás van szervezve. Ha ebből a számból leszámoltjuk a női tanerőket, akkor megállapítható, hogy a megye tanítóinak több mint ötven százaléka tesz eleget a nemzet hívó szavának. A bevonult tanerőket az itthon levők helyettesítik. Helyettesítőket csak korlátozott számban alkalmaztak.

Csak néhány telekezeti iskola lesz, ahol részben tanerők, részben anyagiak hiánya miatt a rendes tanítást nem kezdték meg. Az ilyen telekezeti iskoláknál többnyire helyettesítőkről sem lehetett gondoskodni. De lehetőleg itt is, mindenütt a lelkészek fogják az oktatást végezni.

— Arad város területén a beiratások befejeződtek és szeptember hatodikán megkezdődik a tanítás. Az eddig beszerzett jelentésekből megállapítható, hogy az idén is annyi tanköteles iratkozott be, mint a múlt évben.

Ezek után, mint látjuk konstatálható, hogy az iskolák működését ugy a megyében, mint a városban akadálytalanul fogják megkezdni. Eredményt is olyant várok, mint egy normális évben szokott lenni, azért, mert a helyettesítések megfelelő módon történtek és azért is, mert a tanítóság a súlyos időkre való tekintettel kétszeres buzgalommal látja el munkáját.

Tisztelettel kérjük t. előfizetőinket, hogy a lap kézbesítésére vonatkozó reklamációkat, avagy a lakhelyváltoztatást mindenkori a kiadóhivatallal közöljék, (Telefon 151.) mert másutt, pl. a lapkihordónál, vagy pénzbeszedőnél leadott címváltozások elkésve, vagy egyáltalában nem jutnak birtokunkba.

HIREK.

Hindenburg szobor leleplezés
Berlinben.— A győzelmes hadvezér ünneplése. —
Távirati tudósítás.

Berlin, szeptember 4.

A vas Hindenburg felavatása ma történt meg a Königsplatzon óriási embertömeg előtt. A győzelmes hadvezérnek óriási méretű szobránál a tennenbergi csatában zsákmányolt négy óriási ágyut állítottak fel.

Az óriási térségen mozdulni sem lehetett, mert az egész Berlin ott akart lenni annál a jelenetnél, amikor egy még élő embernek szobrot emel a hátsó jelenkor.

Az előkelő vendégek sorában ott volt az uralkodóház több tagja, Hindenburg felesége, Jagow és Solf államtitkárok és a diplomáciai testület. Az ünnepség alatt Zeppelinék és katonai léghajók keringtek a tér felett.

Bathmann-Hollweg birodalmi kancellár mondotta az ünnepi beszédet, amelyben dicsőítette a század legnagyobb hadvezéri zsenijét, a hü német hazafit, akinek erejét bámulja az egész világ és rettegi az ellenség és aki győzelemre vezeti a német sereget.

A kancellár óriási hatásvu beszéde után a jelen voltak elénekelték a Wacht am Rheint, majd pedig lehullott a lepel a husz méter magas szoborról, amelyet Wermuth főpolgármester vett át a német főváros oltalmába. Az első szegyet a trónörökös, a másodikat pedig Hindenburg neje verte a szobor falapzatába.

LEGÚJABB.

Erkezett reggel 2 órakor.

Zürich. A Neue Züricher Zeitung szerint a francia állambank a hozzá betolt aranymennységből ötszázmillió frankot az angol bankkal történt meg egyezés alapján átküldött Newyorkba, hogy ott a frank arányát megvédjék. Kétszáz millió frankot már augusztus első felében átküldtek Amerikába.

Königsberg. Hivatalosan közlik, hogy a menekültek visszatérhetnek Poroszországba.

Basel. Párisi lapok azt írják, hogy az olasz hadügyminiszter fegyverbe hívta az 1895- és 96-os évfolyamot és elrendelte az 1892-, 93- és 94-es évfolyamok újraszorozását. Tavaszig megakarják kettőzni a sorhadbeli katonaság létszámát.

München. Kerülő uton jelentik Pétervárról: A dumaválság óriási módon kiterjedt. A kormánynak vagy a dumát kell feloszlatnia, vagy koalíciós kabinetet kell alakítania kadettekkel és a szocialistákkal. Az utolsó üresen a botrányok miatt a tárgyalást többször kellett felbeszakítani. A dumaképviselők rendőri védelem és titkos őrizet alatt állanak.

Zürich. A Corriere della Sera jelenti, hogy a pápaválasztás évfordulójának ünneplését elhalasztották november hatodikára. Ehhez a Züricher Nachrichten megjegyzi, hogy a vaticánnak igen fontos támaszpontjai lehetnek arra, hogy november elejéig békésebb lesz a hangulat, vagy pedig fegyverszünetre alkalmas előjelek fognak mutatkozni.

Luganó. Bari várost és környékét ma felhőszakadás pusztította el. A városban két méter magasan áll a víz, rendkívül sok ház beomlott, száztizenhárom ember meghalt és sokan súlyosan megsebesültek. Pusztító viharok jártak közép Olaszország több tartományában is.

Luganó. Magán statisztika szerint eddig az olaszok két tábornokot, hatvannégy vezérkari tisztet, százharmincegy századost, négyszázhetvennyolc alantás tisztet vesztek.

Bécs. A hadtörvényszék Neuvon Adolf oipőgyárost, aki a hadseregnek papirtalpu bakanosot szállított, tízenöt évi fegyházra ítélte.

— Mackensen fia megsebesült. Berlinből jelentik: Mackensen tábornagy fia, aki testőrőfőhadnagy, súlyosan megsebesült. Mackensen főhadnagyt láblövés érte.

— Bucsuznak a gyulai kadettek. E cím alatt az „Aradi Közlöny” szeptember 1-én megjelent számában közölt cikkekre egy szemtanú közlése alapján a valóságnak megfelelően konstatáljuk, hogy az jóakaratu kiszinezése a kadettek lefolyt bucsuestélyének. Megállapítjuk, hogy az alezredes ur felkérésre rövid időre a fiatalok asztalához ült és nézte a kadettek mulatozását, azonban rövidesen eltávozott és úgy a parancsnokok, mint a fiatal kadettek közül is azok, akiket a szolgálatai hivatott pontosan és kíséret nélkül távoztak a helyiségből. A kadetok kedélyesen boroztak, de nem pszgöztek. Magunk részéről is, minden féremagyarazást elkerülő kijelentjük, hogy a cikk különben is nem annyira ténybeli közlés, mint a fiatalok kedves és megható bucsuzási jelenetének hangulatos feldolgozása volt.

— Vaszary Kolos temetése. A volt hercegprímás halála mély megilletődést, igaz részvétet keltett az egész országban és a szentéletű aggastyán nemes, most már kihült alakja felé fordult még egyszer az országos édesklődés. Az elhunyt egyháztjeledelmet ma reggel ravatalozták fel balatonfüredi kápolnájában, ahol három napig lesz felravatalozva. Balatonfüreden valószínűleg Hajdu Tibor dr. pannonbalmi főpátlogja beszentelni az elhunyt bibornokot s innen hétfőn vasuton szállítják Keszthelyre. Keszthelyen is három napig lesz felravatalozva s az eddigi diszpozíciók szerint valószínűleg folyó hó 9-én, csütörtökön, Hornig Károly báró bibornok, veszpremi püspök fogja a temetési szertartást végezni. A temetésre vonatkozó végleges elhatározások csak ma történnek meg.

— Rossz a francia termés. Párisból jelentik: A Matin megállapítja, hogy a júniusi és júliusi kedvezőtlen időjárás következtében Franciaország ez ideig termése messze mögötte maradt a becsülésnek és a legrosszabb termésekhez tartozik harminc év óta. A termés valószínűleg a hatvanöt millió métermázsát nem fogja túlhaladni, ami körülbelül tízenöt millió méstermázsával mögötte marad az átlagnak. A Matin jelentése szerint Franciaországnak husz millió métermázsát kell a külföldön vásárolnia, hogy az 1916. évi termésig kibírja, ami mintegy hat-hétszáz millió frankba kerül. A kormánynak már most meg kell tennie a szükséges intézkedéseket, hogy segítsen a helyzeten.

— Elcsétt francia képviselő. Genéből jelentik: A Petit Parisien jelenti Naverbői: Nippons képviselő, a liberális párt vezére, az Yser mentén lefolyt legutóbbi harcokban elcsétt.

— Hatvanezer korona újabb hadikölcsön az aradi iparosoknak. Arad város közgyűlése júniusban elhatározta, hogy a Weitzer János alaptól ismét hatvanezer koronát hasít ki és úgy mint a háboru elején, kölcsönrel támogatja a megszorult aradi kisebb iparosokat. A belügyminiszter ma érkezett leiratával jóváhagyta a közgyűlés határozatát azzal a kiegészítéssel, hogy az egész kölcsön-alap, a százhuszezer korona, a kölcsönök visszafizetése után a Weitzer-alapnak visszaadandó. A szeptember havi közgyűlésnek a tanács bemutatja a miniszteri leiratot azzal a javaslattal, hogy a Weitzer-alap gondnokságát bizza meg, hogy írja ki a pályázatot a kölcsönre, amelyet csak olyan iparos kaphat, aki akár személyi, akár tárgyi garanciát tud nyújtani.

— A kovnói zsákmány. Egy aradi ismerős család főhadnagy tagja írja augusztus 26-iki kelettel az északi harctérről a következőket: A győzelmekről mi is pontosan értesülünk. Egyrészt telefonon bementek minden nap az aznapi hivatalos jelentést, másrészt pedig 2 nap alatt van itt az ujság. Elég pontosan kapom, persze megtörténik, hogy egy nap elmarad, vagy egy nappal később jön. Tegnapelőtt pl. már a 22-iki lapot kaptam meg s azóta még semmit. De abban nem olvastam még a kovnói zsákmány részletezését, melyet mi már 21-én délelben tudunk, pedig érdemes lett volna kiírni. Volt pedig 827 ágyu, ezek között 275 nehéz ágy, 20 fényező, 30 bombavető, több száz gépfegyver, 190.000 drb. tüzérségi lövedék, 7600 láda géppuska töltény, 5000 darab kézi bomba, megszámlálhatlan mennyiségű vasuti anyag, 10 millió drb. huskonzerv stb. Novogeorgiewszkben pedig még ennél is többet. Lehet, hogy ezt majd akkor írják ki, amikor már mindent pontosan megolvastak.

— Elhunyt laptulajdonos. Nagyváradról jelentik: Laszky Ármin, a Szabadság című politikai napilap főszerkesztő-kiadója 65 éves korában, hosszas szenvedés után elhunyt. Laszky tekintélyes tagja volt a nagyváradai társadalomnak. Ujságját nagy áldozatkészséggel tartotta nívón és a biharmegyei politikai élet vezető férfiai a nyilvánosság emez előkelő organumában szóltak országos és helyi kérdésekről. Az elhunyt főszerkesztő évek óta betegeskedett, de azért majdnem az utolsó hetekig részt vett vállalata vezetésében. Halála általános részvétet keltett.

— Az Ipartestületi tartalékkórház sebesültjei részére újabb a következő adományok érkeztek: Fekete Ignác 3 K, Dengl Lajos 20 K, Névtelen 5 K, N. N. 2 K, Weininger Loncika 5 K, Spitz Nővérek, Alt Ferencné stb. temény és compot. A segélyalaphoz hozzájárult: Nagy Farkasné havi 5 K. Az adományokért hálás köszönetet mond Löwinger Jenny és özv. Csillag Lajosné, a kórház vezetőnöi.

— Adomány. Halász Imre emlékezetére küldött 10 koronát a Vöröskereszt egyeslet nevében hálás köszönettel átvettém. Arad 1915. szeptember 4-én. Vásárhelyi Janka.

— Halálozás. Juhász József, az aradi Marta-gyár tisztviselője 22 éves korában hosszú szenvedés után tegnap meghalt. — Ozveggy Heimbach Adolfiné, született Wechsler Nina, életének 59-ik évében tegnap meghalt. Temetése holnap, vasárnap délután öt órakor lesz az Antich Lajos-utca 2. számú házból.

— Kétezer korona jutalom zsebtolvajok kézrekerítésére. A nagyváradai rendőrség a következő okiratot küldötte az aradi rendőrségnek. Reisner Abrahám henkeresi koresmáros és marhakereskedőtől augusztus 30-án délután 8 órakor itt a Ghilányi-uti villamos megálló mögötti vásártéren alvás közben ismeretlen ember 12.030 korona papírpénzt (főleg 100 és 20 koronás, 3-4 drb. 10 koronás, néhány drb. 50 koronás, 5-6 drb. 1000 koronás) több marhajárlatot, revolverengedélyt, jegyzeteket tartalmazó használt fekete bőrtárcát, mellényéről egy centiméternyi vaslag kigyószorú akasztós 240 korona értékű aranyóralánccal, rajta 48 korona értékű duplafedelű tulazüst órárt aranyozott női slakkal s egy óraalakú nikkeltokot, melyben gummibólvoazó volt, „Reisner Abrahám marhakereskedő Henkeres u. p. Kisszedres” leírással, lopott ol. A lopás elkövetésével alaposan gyanítható *Popa Ilie* Illés drágasékei, vagy magyarosékei születésű 45-48 éves körüli görögkeleti valású, alacsony, zömök termetű, veres, felt arcu, széke haju és bajuszu, román viseletű, szunánt és kiörditott nadrágot, bakkancsot, tarisznyát, osztort hordó hajcsár és *Lupner (Tarisznyás)* István lompéti születésű 55 év körüli közép termetű, őszes, barna haju és bajuszu, rövid kabátot, csizmanadrágot, csizmat viselő hajcsár. Mindketten rovoitmultu vásári tárcadobó és zsebtolvajok. Rendesen alvó emberektől követnek el zsebtolvajlásokat. Erről a társhatóságokat és a csendőrparsanosnokságokat megfélelítő intézkedés végett azzal keresem meg, hogy károsult 2000 korona jutalomdíjat biztosított.

— Hármassal öröm. Egy Arad megyei kisközségben nagy esemény történt. Az odaváló kereskedő feleségének ikrei születtek és pedig egy fiú és egy leány. A falusi boltos boldogan sietett rokonaival, barátaival az örvendetes eseményt tudatni, sőt egyik jó ismerősének levélben többek között azt írta, hogy nem tudja, hogy örömben mit tegyen és nem győzi a jó Istennek megköszönni azt a hármassal örömet, melyben őt részesítette. A szomszéd városban lakó régi ismerősé sehogysem tudta megérteni, hogy ha valakinek ikrei születnek, miért nevezi azt hármassal örömnök? Mint, hogy pedig nem akarta, hogy ez a körülmény előtte megfajthetetlen talány maradjon. válaszában, ahol a büszke család apát gratulálta és reje öngyűségének és az újszülötteknek jó egészséget és hosszú életet kívánt, egyben megkérdezte, hogy miért keresztelte el a ritka esetet hármassal örömnök? A kívánságot kielégítő felelet nem késett soká és röviden így szólt:

— Hogy ikrek születtek, az kettős öröm, hogy itthon vagyok és nem lettem katona az a harmadik . . .

— Az ort. izr. hitközség elnöksége tiszteletteljesen felkéri az összes nagybecsült tagokat, hogy a nagy ünnepeinkre kegyeskedjenek teltségükhöz képest egy-két katona hitsorsost kosszttal ellátni, avagy megfelelő adomány-összeggel e nemes célt megváltani. Ily jótékony adományt a hitközség elnöksége elfogad és köszönettel nyugtat.

— Eljegyzés. Kiss András a „Mundus” egyesült magyar hajlitott fabutorgyarak üzletvezetője Budapest eljegyezte *Jachini Részika* urleányt Aradról.

— Éjjel is van víz. A vízműigazgatóság az igen tisztelt közönség szives tudomására hozza, hogy a vízmű holnaptól, azaz szeptember 5-től kezdve további intézkedésig éjjel is üzemben lesz.

— Hányféle kompánia van? Még az évzáró vizsgálatok alkalmával történt, a rövidítések magyarázatával és használatával kapcsolatosan többek között kérdik az egyik 17 éves ifjút, akinek azonban a gondolatai már inkább a harctéren vannak, mint az iskolában.

— Minek a rövidítése a Cie?

— A Compagnie-nak.

— Helyes. Beszéljen nekem valamit ennek a szónak az alkalmaztatásáról. Hol használják?

A fiu összeszedte minden tudományát és így felelt:

— Ha valakinek az üzletében társa van — Compagnie. A mindennapos kártya-partnerek összesége — kártyacompania és végül amivel én is el fogok menni — *marschcompánia* . . .

— A magyar hódoló-küldöttség főlvételei az Apollóban. Rendkívül kellemes meglepetésben volt részük azoknak, akik az Apolló-színház ma esti előadását végignézték. Minden előzetes reklám és bejelentés nélkül megjelent a vászonlapon az a feledhetetlen színpompás történelmi kép, amelyről gyönyörű leírásokat olvashattunk a lapokban. A magyar hódoló-küldöttség utja leiketemelős nagyszerűségében, ragyogó szingardagságában s ritka érdekességében bontakozik ki a szemünk előtt s azt az érzést kelti bennünk, mintha ott lennénk a magyarokat ünneplő bécsi nép között. Aktuális képben jobbat, nagyszerűbbet nem igen produkált még a kinematográfia. Az Apolló közönsége zúgó éljenzéssel s tapsviharral kísérte a film bemutatását, amelynek hatását még jobban emelte a stilszerű zené. Hogy a hódoló-küldöttségről készült főlvételeket már ma végignézhetette az aradi közönség, az az Apolló-színház előkelő összeköttetéseiink köszönhető. Vasárnap és hétfőn szintén bemutatja az Apolló ezt a filmet. Vasárnap „A postakocsis” kaliforniai bűnügyi dráma szerepel a műsoron, hétfőn pedig a „Száműzöttek” című Nordisk dráma premierjét tűzte műsorra az Apolló. A főszerepet *Elsa Fröhlich* játssza.

— A kereskedő tanonciskola igazgatósága a könyvek, füzetek és írószerek árát közzölve a régi árakat vette alapul. A taneszközök beszerzési árában beállott emelkedés azonban ez összegekben is kényeszerű változást, emelkedést idézett elő. Helyreigazításul tehát közli a jelenlegi árakat, a melyek a következők: A tankönyvek, füzetek és írószerek stb. beszerzési ára az előkészítő osztályban 4—K., az I. osztályban 8 K. 40 f., a II. osztályban 10 K. 20 f., a III. osztályban 11 K. 20 f. A tandíj és értesítődíj mindegyik osztályban 12 K. 60 f. Az igazgatóság kéri még a t. főnök urakat, sziveskedjenek a beiratáshoz szükséges pénzösszegeket pontosan kiolvastva (apró pénzben) megküldeni, hogy ez által az apró pénz hiánya miatt előálló fennakadás és a hazaküldéssel járó időpazarlás elkerültessek.

— Gazdát cserélt aradi ingatlanok. *Bogcha* Károly, Imre és Gyula eladták az aradi 2037. sz. tjkben felvett Varjassy Lajos-utca 80. sz. házat 8000 kor. ért. *Lehoczky* György és nejeének, — *Wohlberg* Lipót és neje eladták az aradi 6434. sz. tjkben felvett Forray-utca 7. sz. házat 7500 K.-ért *Varga* Nagy Andrásné és *Ringeisz* Lujzának.

— Marólug. *Varga* Zsuzsána tizenhét éves cselédeleány a Dobó-utca 6. számú házban, szolgálatadójának lakásán öngyilkossági szándékból maró lúgot ivott. — *Toronyi* Mátyás lakatos felesége Dohány-utca 3 számú házban levő lakásán szintén maró lúgot ivott. Mindkettőt a kórházba szállították.

— Zsidó imakönyvek és szertartási cikkek *Pichler* Sándornál Szabadságtér 1. sz. 3385.

— Egy arc, két lélek. (Kém dráma az Urániában.) A színház ma a háborus idők kelles közepén egy izgalmas kém drámát mutat be, mely bár képzelt országok között játszódik le, azonban aktuálisága által igen érdekes. Egy állam hatalmas külügyminisztere fiát osztályfőnöknek nevezi ki, hogy ez által rangon aluli szerelmétől elvonja. A szomszédos állam tudomást szerez erről, hogy épen ennek az ifjunak birtokában van egy fontos diplomáciai titok és ezért felbérel egy kémnőt, aki frappánsul hasonlít az ifju volt szerelméhez. A bonyodalmak egész sorozata indul meg, míg a fontos okirat a kémnő kezébe kerül és míg nagy ügyességgel az ifju volt szerelmese kezébe keríti az okiratot és ezzel megmenti az ifjút. — A rezervista *Álma* Zieher csodás zenéjére alkotott a kárpáti harcokból vett igazi jelenetekkel tarkított háborus operett, mely most diadalmasan járja be az egész országot, legközelebb az Urániában kerül bemutatásra.

— Szilágyi és Diskant miskolci gépgyáros cég kitűnő könyökszerkezetű és víznyomású borsajtóra, valamint legújabb rovátkolt alumínium kuphengerű zuzógépére, felhívjuk olvasóink figyelmét. Kiemelendő különösen a cég által feltalált és készített Kossuth és Hegyalja borsajtók, melyeknél a régi világ fából készített prése zseniálisan egyesítve van a modern technika vívmányaival. A sajtók felső része acél, alsó része faszervezet. Ennél fogva a must sehol sem érintkezik vasrészekkel, hanem csak fával, ami a must színét, ízét, zamátját nem befolyásolja. A törkölyt nem kell összevagdálni, hanem kisebb darabokban is könnyen ki lehet venni. Az 1901. évi temesvári, az 1902. évi egri és pozsonyi II. mezőgazdasági, az 1906. évi nagyvárad, az 1907. évi pécsi országos kiállításán, az 1914. évi budapesti nemzetközi borsgazdasági kiállításán a cég borsajtói első díjjal, aranvéremmel s díszoklevéllel lettek kitüntetve. A cég ingyenes árjegyzékét kívánatra minden érdeklődőnek megküldi.

— A Török Vörös Félhold képeslevelező lapjait 20 fillérért árusítja az Országos Bizottság (Budapest, Köpviselőház.)

— Használt iskolakönyvek tartós, jó kötésben félárban kaphatók *Kerpel* Izsó könyvkereskedésében. Ugyanott új iskolakönyvek is kaphatók és tavalyiak méltányos árban beváltatnak. 193

— Értesítem a nagyérdemű közönséget, hogy a mai naptól kezdve a jövő évi új aratásig buza szükségjeltemet fedeztem s így a n. é. közönségnek ugy a folyó, mint a jövő évben állandóan *tiszta buzakenyér* fog üzletemben rendelkezésére állani. A bevásárlással semminemű utalvány nem szükséges. A n. é. közönség szives partfogását kéri az Első Gyulai Hazikenyer-gyár tulajdonosa *Spiteler* Rudolf.

— Iskolataskák legnagyobb választékban a *Fischer* Nagyáruházában a Szabadságtéren, gyermekkoscsik és gyermekszékék gyári raktára. Legelőcsőbb bevásárlási forrás *Fischer* Áruház. Fénykép kedvezmény. 227

— Használt iskolakönyvek óriási készlete *Ingusz* I. és *Fia* könyvkereskedőnél, *Weitzer* János-utca. 3165

— Megérkeztek a törhetetlen uborkás és befőttes üvegek. A világhírű „Rex” patent befőttes üvegekből állandóan nagy raktár. Koretezés és üvegezés legelőcsőbban eszközöltetnek *Fischer* Mór Arad, Andrassy-tér 25. Telefon szám 3003.

— Előnyös cipő kárúsítás! Temesvári üzletem feloszlata miatt az összes onnan átszállított elsőrendű cipőt rendkívül mérsékelt áron becsajtom áruba. *Weinberger* János cipőáruháza, Arad, Andrassy-tér 20.

— Régi levelelvegeket és levelezéseket, különösen magyarokat 1871-74-es évekből és osztrákokat 1850-58-ból; továbbá teljes bélyeggyűjteményeket, festményeket és egyéb könyvtárakat jó áron vesz *Kerpel* Izsó könyvkereskedése. 193

— Az ismét megnyitott tábori postához való 35 dekás dobozok *Kerpel* Izsó. Viszonteladóknek nagy árszámot. 193

— A papir, mint fűtő és szénanyag. A fa árák drámai megrögzülése mindenkinek nagy gondot okoz, vajon hogyan lehet tölire a tüzelő anyag szükségletet gazdaságilag előnyösen fedezni, vagy legalább a magas árakat némileg olcsóbbá tenni. Nagy segítségére van e kérdés megoldásában az a körülmény, hogy a selejtes hulladék-ujság és egyéb papírokat jól lehet használni tüzelő anyagnak. Egy napir a papírokat vízben áztatjuk, azután gombócformára összenyomjuk és megszárazítjuk. A szárítás után ez a papíryanag épen olyan jó fűtőanyag, mint a szén. A papirgombócok nem égnék lánggal, hanem, mint a szén izzanak. A drága tüzelő anyag mellett sokat megtakarítunk, ha a fűtésnél erre a célra megfelelő, olcsó hulladék-papírt használunk. Ilyen hulladék-papír kb. 50 kilós bálákban csomagolva kapható bálaként 2 koronáért az Aradi Közlöny kiadóhivatalában, hol 151. sz. telefonon is megrendelhető.

— Az „Aradi Közlöny” egyes példányai Budapesten kaphatók Breuer Nővérek dohánytözséjében VI., Teréz-körút 54.

— Apróhirdetések az „Aradi Közlöny” részére felvételnek a Messenger-boy irodában Deák Ferenc-utca 8. Ugyanitt kapható az Aradi Közlöny.

Orosz—bolgár ellentétek.

(Egy bolgár egyetemi tanár nyilatkozata.)
Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, szeptember 4.

A „P. Lloyd” tudósítója jelenti: Radom-Lukow közti utamban, Ivangorodtól nem messze találkoztam Protics André szófiai egyetemi tanárral, a legismertebb bolgár íróval és tudóssal, aki jelenleg a sajtóhadiszállás vendége. Protics tanár igen érdekes adatokat közölt az orosz-bolgár viszonyról. Közlései annál fontosabbak és illetékesebbek, mivel Protics tanár szoros összeköttetésben áll Bulgária mértékadó politikai és diplomáciai köreivel.

— A már egy esztendő óta tomboló háború, — mondotta Protics professzor — amely végkifejlésében még beláthatatlan nagy harc — hatalmas, soha nem látott változásokat idézett elő az államok, népek és társadalmak egymáshoz való viszonyában. A nagy átalakulás az orosz társadalom és Bulgária közti őszinte és intim viszonyt sem hagyta érintetlenül. Nem első ízben történik, hogy Oroszország és Bulgária közt nagy politikai ellentétek merülnek fel. Voltak idők, amikor Oroszország rendkívül elégedetlen volt az általa nem helyeselt bolgár politikai akciókkal. Így volt az — hogy csak a nagyobb politikai eseményeket említsük — Észak- és Dél-Bulgária egyesítése alkalmával 1885-ben, a bolgár-szerb háború alatt 1885-ben és 1908-ban, amikor Bulgária függetlenségét deklarálta. Voltak olyan időpontok is, amikor Oroszország és Bulgária közt hosszabb periódusokról merően megszakadtak a vonatkozások, majdnem tíz esztendőre, körülbelül a jelenlegi bolgár király Ferdinánd trónralépése óta.

Az orosz udvar és az orosz kormánykörök minden elégedetlensége és elkeseredése dacára, különösen III. Sándor cár alatt, az orosz társadalom há maradt politikájához: Bulgária pártfogásához.

Az olasz-török háború kitörésekor, majd azt követő balkáni hádjárat alatt egy csapásra megváltoztak az orosz társadalomnak Bulgária irányában táplált érzései és szándékai és pedig rögtön azután, hogy a bolgár hadsereg Lüle-Burgast elfoglalta és a Konstantinápolyt védő Csataldzsa vonal erődítményeinél a törökökkel harcra bocsátkozott, Konstantinápoly veszélyeztetve volt. Egész Európa és az egész világ számolhatott azzal, hogy Konstantinápolyt napok alatt bevesszük. A keleti kérdést az orosz akarta megoldani évszázados politikai ábrándjai és tervei alapján. Ezeket az ábrándokat látták veszélyeztetve a bolgár győzelmek által. Ekkor

kezdődött Oroszországban a Bulgária elleni nagy elkeseredés.

A békét a törökökkel néhány hónap múlva megkötötték, Konstantinápoly megmenekült a bolgár veszedelemtől. Ekkor azonban Bulgária és szövetségesei: a szerbek és görögök között éles ellentétek merültek fel Macedónia miatt. A szövetségesek között kitért a háború, Oroszország Szerbia mellé állott és elérte, hogy Macedóniát Szerbiához csatolták. Ezáltal véget ér a macedóniai orosz konzulok működése, akik a török uralom alatt a szerbek propagandáját támogatták és készítettek elő. Nemcsak az orosz kormányelnök, de az orosz társadalom is megvonta bizalmát Bulgáriától és Szerbia mellé állott. Szerbiának nagygyá kellett lennie, hogy a központi hatalmakkal szemben az entente védőbástyája legyen.

Az orosz társadalomnak ez az elidegenedése, amelyet a szerb ügyvédok, akik a Balkán-háború kezdete óta szabadon bejárhattak az orosz társaságokba és szerkesztőségekbe, mesterségesen szítottak, a legerősebben akkor jutott kifejezésre, amikor Oroszország a központi hatalmak ellen hadbaszállt. Bulgária megmaradt semlegességében, Oroszország és az entente minden ígéretésének ellenállva. És ha az orosz kormány és egyes ellenzéki pártok, mint a kadetpárt élén Miljukovval, tud is Bulgáriával szemben némi megértést felmutatni, politikailag szentimentális orosz társadalomban ennek a megértésnek nyomát sem találhatjuk. Ez a társadalom képtelen megérteni azt, hogy Bulgária, ahelyett, hogy Oroszország mellé állna, a saját politikai érdekeit tartja szem előtt és a macedón-kérdés megoldására törekszik...

Bulgária ellen, mint az új érzések próféta, Leonid Andrejev, a költő, lépett fel és kiadta a jelszót:

— Amint a családban az elzüllött és becselenné lett családfag nevét nem szabad kiejteni, úgy őrizkedni kell az orosz társadalomnak attól, hogy „Bulgária” nevét kimondja. És az Oroszországban tartózkodó bolgárokat ezekben a társaságokban úgy fogadták, mint a halálos ellenséget. A pétérvári vezérkari, a tüzérségi és műszaki akadémiákra rendelt bolgár tiszteknek, társaitól és tanáraitól Bulgáriáról a legkeserűbb szavakat kellett hallgatniuk. Az orosz egyetemeken tanuló bolgár diákoknak, a vizsga előtt, a tanár hosszú predikációját kellett meghallgatniuk és csak ezután kerültek vizsgára. A legfeltűnőbbek azok az oroszok voltak, akik Párisból, Svájból, vagy Oroszországból, Bulgárián át utaznak hazafelé. Ezek úgy viselkednek, mintha ellenséges országban volnának.

Ezután az egyetemi tanár, Zsekowról, az új bolgár hadügyminiszterről beszélt.

— A bolgár vezérkarban — mondta Protics professzor — Zsekow tábornok a legtehetségesebb. Ezt nemcsak kollégái, hanem az összes politikai pártok is elismerik. Ugyanez volt a véleménye a politikusoknak és a tisztikarnak, amikor a balkáni háború kitörésekor, 1912-ben, Zsekow tábornok lett a 2-ik hadsereg vezérkari főnöke és meghódította Drinápolyt. A háború befejezése után Zsekow, egészségi okokból hosszabb időt töltött Konstantinápolyban. Ez időben a hadügyminiszteriumban volt a vezérkar másodfőnöke. Néhány hónap előtt kinevezték a Stara-Zagorában állomásozó 8. Tundzeahadosztály parancsnokává. Zsekow különösen a tartalékos tisztak körében nagyon népszerű, korábban a tartalékos tisztiskola főnöke volt, amely eddig több ezer olyan növendéket képzett ki, akikre méltán büszke lehet a bolgár hadsereg.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Előfizető. A kért iskola beiratásairól a város iskolaszéke által közölt hírdetmény adott tájékoztatást.

Előfizető. A Weitzer-féle kölesönökről, ha lesz újabb fordulat, hírt adunk. Ma még nem lehet határozott választ adni tudakozódására.

Ha Marsot kísérnek. Szívesen közzélnék verset is, csak jó legyen. Az övét nem közöljük, mert nem az. Jó vershez nem elég a szép és megkapó gondolat (mert ez megvan benne), a formának is kifogástalannak kell lennie.

Békéscsabai. A 3. huszárezredben Károlyi Gyula gróf szolgál. Károlyi Mihály gróf Budapesten teljesít szolgálatot.

A. A. A kért számú honvéd brigád parancsnoksága béke idején Pécs.

Neuman-palota. A gáji posta nem kincstári, tehát postamestere van és nem főnöke. Jelenleg özv. Gabovits Sándorné a postamesternő. Női alkalmazottat felvesznek, de hogy ez idő szerint van-e üresedés, azt már nem tudjuk.

Ibolya. Alkalmom adtán felhasználjuk.

Érdeklődő aradi. Nincs arra módunk, hogy kíváncsiságát akár itt is kielégítsük. Hiszen ha meg lehetne írni, akkor már megirtuk volna máshol. Ebbe bele kell törődni. Abból pedig, amit hallott, amit „egész biztos forrásból” tud, elég ha a tízed részét hiszi el. A sajtó-szajra repülő hírek sajátossága az, hogy roppant gyorsan megúsznak.

Mária-Terézia. A Mária Terézia rendet a háború folyamán egyetlen osztrák-magyar tiszt sem kapta meg. A múlt év augusztus 27-én azonban a király a Mária Terézia rend nagykeresztjét adta Vilmos császárnak és a parancsnoki keresztet az azóta rendelkezési állományba küldött Moltke gróf német vezérkari főnöknek. A német uralkodó viszonozásul királyunknak a pour le mérite-t, Hötzen-dorfi Conradnak pedig az I. és II. osztályu vaskezesztet adta. Valószínű, hogy a rendet kombattáns tiszteknek csak a háború befejezése után fogják adományozni. A tüzkereszt rendről egyes fővárosi lapokban fölrepitett híren kívül többet mi sem tudunk.

A világháború regénye. Ne küldje el, mert a mellékelt mutató után nem csak a közlésre, hanem az elolvasásra sem vállalkozunk. Miért is tékozolja ilyen drága világban a papírokat „hetvenkét írott ivre” terjedő háborús (és rossz) regény írására?!

Önkéntes-jelölt. A szokásos egyévi önkéntesi kiegészítő vizsgálatokat legközelebb szeptember 9-én és 27-én, október 11-én és november 8-án fogják megtartani. A vizsgarabocsátás iránt a folyamodványokat az utolsó tanulmányi bizonyítvánnyal, a járási tisztviselő által kiállítandó személyazonossági bizonyítvánnyal, továbbá a népfelkelési igazolványi lap másolatával felszerelve, legkésőbb nyolc nappal a vizsgahatáridő előtt kell benyújtani. Annak, a ki a pécsi m. kir. honvédhadapród-, avagy a soproni honvédfőreáliskolában szándékozik vizsgázni, kérvényét a honvédelmi miniszterhez, a ki pedig ezt a vizsgát a budapesti, vagy pozsonyi cs. és kir. hadapródi iskolában óhajtja letenni, folyamodványát a tartózkodási helye után illetékes cs. és kir. katonai parancsnoksághoz kell betérjesztetnie.

NESTLÉ
Cserseműk
gyermeknek és lábadozóknak legjobb táplálékgyomor-és bélbetegségek után.
Mindenkor kapható.

Próbadozt és tanulságos orvosi könyveiket a gyermeknevelésről díjtalanul küldi a Nestlé-féle gyermekáztársaság. Wien I., Biberktrasse 3. 2903

FOG- írmések, aranyból, platina, arany és ezüst, amalgamból és a fog színével azonos porcellánból.

FOG- koronák, hidak, egész fogsorok szájpaddás nélkül aranyból, platinából vagy porcellánból.

FOG- kövek eltávolítása, fogak fehérítése és hibás fogsorok átalakítása, valamint javítása.

FOGHUZÁS. Tizenhét éves fogtechnikai gyakorlatom, amely idő alatt Berlin, Lipcse, Brüsszel és Londonban nemzetközön Amerikában a legismertebb fogorvostársulatok (Al min) assistens működtem, továbbá tekintve azt, hogy műtermem a mai kor legelőkeltebb műszereivel van felszerelve, elég garanciát nyújt, hogy még a legkézesebb esetekben is a legteljesebb mértékben megfelelhessenek.
TELEFON: 10-11. SZÁM. 137 **JACOBI GYULA** vizsg. fogtechnikus Szabadság-tér 4. Bejárat Eötvös-utca 17.

**Steckenperd-
liliumtejszappan** 945

Bergmann & Co. cégtől Tetschen a/Elbe.

egyre nagyobb kedveltségnek és elterjedtségnek örvendő szappan ellen való elismert hatékony fogó és bőrszépítő és szépség gondozásában való főállomhatatlanságáért. Ezernyi elismerőlevél! Sok legnagyobb kitüntetés! Bevásárlásnál óvatosság! Ügyeljen nyomatékosan a Steckenperd védőjegyre és a cég helyes nevére! Darabja 1 koronáért kapható gyógyszerárakban, drogériákban, illatszertüzletekben stb. Hasonlóképpen kitérő Bergmann Manera liliumkrémje (80 fillér egy tubus) Kitérőszernől kezek gondozására.

PRO PATRIA.

A cs. és kir. 33. gyalogezred tisztikara mélyen elszomorodva jelenti, hogy általánosan nagyrabecsült és szeretett bajtárs

Halász Imre dr.

tart. hadnagy

f. évi augusztus hó 28-án az olasz fronton királyért és hazáért hősi halált halt.

A derék bajtárs emlékét mindenkor szeretettel fogjuk megőrizni!

A os. és kir. 33. gyalogezred tisztikara.

8894

A Haditermény R.-T.

egyik aradi bizományosa az üzletszervezésben és gabona-szakmában jártas és tapasztalt szakértőt keres :: :: ::

Cím a kiadóhivatalban :: :: ::

SPORT.

+ Az Aradi Torna Egyesület jótékony-célú országos atletikai viadala. Az Aradi Torna Egyesület szeptember 8-án, szombán délután fél 4 órakor saját sporttelepen (Óvár-téren) a vak katonák felsegélyozése alapja javára országos atletikai viadalt rendez. A viadalon résztvesz a Magyar Athletikai Klub 6, a Temesvári Máv. Kinizsi Sportegyesület 3, Csabai Sportegyesület, Kecskeméti T. E. és s. Szolnoki Sportegyesület 1-1, az Aradi Toldi Atletikai Klub 3 s a rendező Torna Egyesület 14 taggal. A viadalon eldöntésre kerülnek: 1. 200 méteres síkfutás, 2. Súlydobás, 3. 800 méteres síkfutás, 4. Távugrás, 5. 400 méteres síkfutás, 6. Gerelyvetés, 7. 3000 méteres síkfutás, 8. Rudugrás, és 9. 4-szer 400 méteres stafétafutás. — A viadal után a Toldi Athletikai Klub tagjai között birkozó verseny lesz. A viadalon részt vett atléták pedig két csoportra oszlanak és kötélhuzást mutatnak be. A viadalt az Aradon levő ebeseit és beteg katonák ingyen nézhetik végig. — Belépő díjak: Ülőhely 60 fillér, állóhely 40 fillér, tag- és diákjegy 20 fillér.

A Marta Magyar Automobil Részvénny Társaság Arad és tisztviselői őszinte fájdalommal tudatják, hogy szeretett tisztviselő társuk

Juhász József ur

a cég aradi gyártelepének műszaki tisztviselője szeptember 3-án, ifjú életének 22-ik évében hosszas szenvedés után jobblétre szenderült. 8421

Emlékét kegyelettel fogjuk megőrizni!

Számdalanszor bevált

**WATONIFER
GLESSHUREN**

SAVANYÚVIZ

6997

Felelős szerkesztő:
Rudnyánszky Endre.

**APOLLO
SZÍNHÁZ.**

Iskolakönyvek,

írószerek,
rajzeszközök,
táskák
legelőnyösebben kaphatók 2841

Décsi Géza könyv- és papír-üzletében Arad, Ferray-u.

NYILTTÉR.*

Mély fájdalommal tudjuk, hogy

Özv. Heimbach Adolfné
szül. Wechsler Nina

imádott jó anyánk, szeretett nagyanyánk, testvérünk és a mindig hű jó rokon f. év szeptember hó 4-én életének 59-ik évében elhunyt.

Drága halottunkat f. hó 5-én délután 4 órakor fogjuk az Auilch Lajos-utca 2. sz. alatti lakásból az aradi izr. sírkertben örök nyugalomra helyezni.

Nemes lelke köztünk fog élni örökké.
Aldás porairal

Arad, 1915. szeptember hó 4-én.

Hamvas Frigyes, Hamvas József, Hamvas Rezső, Heimbach Jenny, gyermekei, Korosi Jakabné sz. Wechsler Julia, Wechsler Ármán, testvérei, Korosi Jakab, sógora, Hamvas Frigyesné sz. Ludasi Olga, Hamvas Józsefné sz. Perlberg Gizella, menyei, Hamvas Bandi, Hamvas Pisti, unekái.

Külön értesítés helyett.

Szeptember hó 6-án, vasárnap és szeptember hó 5-én, hétfőn

**A
MAGYAR
hódoló felvonulás.**

Vasárnap pénztárnyitás 1/3 órakor. Az előadások 3, 1/2, 5, 6, 1/8 és 9 órakor, hétköznapokon 1/6, 1/8 és 9 órakor kezdődnek.

Szabadalmazott és törvényesen védett
**vetőmag-
csávázószer
„ANTISPORA-VITA“**

Hazai és külföldi szaktechnikai intézetek megállapították, hogy az Antispora-Vita az összes vetőmag felé, de elsősorban az őszi által hazánkban állandóan fenyegetett buzának csávázására a legmegfelelőbb és így a mezőgazdaságban nélkülözhetetlen.

Kilója 1 korona 40 fillér. 6751

Részletes ismertetővel és használati utasítással szolgálnak a vezetőelárusítók:

SCHWARZ ES TAUBER
nagykereskedők, NAGYKANIZSA.

* Az ezen rovat alatt közlöttékért nem vállalunk felelősséget.

A rezervista álma.

A Hadi Termény Részvénytársaság

megbízása alapján vásárolunk:

**buzát, rozsot,
zabot, árpat,
babot**

Kaufmann Lajos

Arad, Boros Beni-tér 21.
Telefon szám 844.

Kornis Testvérek

Arad, Vörösmarty-utca 1.
Telefon szám 501.

Kornis Zsigmond és Márton

Arad, Boros Beni-tér 21.
Telefon szám 918.

5 fillér

egy lev. lap, melynek utján kívánatra ingyen és bérmentve megkapja 4000 képet tartalmazó kőrajgyékekemet.

Első órágyár, Kowrad Ános ca. és k. m. v. szállító, Brúk MOL. sz. (Csehország.)

Nickel-borgony-óra K. 360, jobb K. 420, Ó-szánt rem. fém-óra K. 480, svéd boronyművel K. 500, kőóra-anték-óra K. 560, Rádium-szebóra K. 650, ébredővel K. 7450, nickel-ébredő K. 290, fali óra K. 340, minden óráért 3 évi írásheli jótállás. Szállítás utánvéttel. Kockázat nincs! Kiszárlás megengedve vagy pénz vissza. 876

||Underwood írógépiszkola||
Ziffer és Hollós
írógépvállalatát
Weitzer János-u 11.
szám alá (főpostával szemben)
||Underwood írógépiszkola||
helyezte át.

Eredeti Mayfarth-féle
törvényileg védett
„HERKULES“
bor- és gyümölcs-sajtók.
Elsőrendű gyártmány
Viznyomásu bor- és gyümölcs-sajtók.
Felül nem multt
**Szőlő- és gyümölcs-őrítők szűrő-
telő berendezések**
MAYFARTH PH. ES TSA
gazdasági gépgyár
Bécs (Wien) II. Taborstrasse 71.
Különleges gyártás, sajtók és borászati készülékek számára. 2525

Árjegyzékek ingyen. Képviselek kerestetnek.

Leánynevelő-intézet

(Internátus)

Uri leányok részére.

Gondos nevelés.
Magántanulók
előkészítő tan-
folyama. Zene és
idegen nyelvek
oktatása.

2027

Arad,
József főherceg-ut 19.
Telefon 933.

Szeptember 15-én nyitja meg

WALCHER BERTA asszony
német, francia, angol nyelvű
nemzetközi társalgási szalonját.

Azok a hölgyek, urak és gyermekek, akik eme nyelvekben gyakorlatra akarnak szert tenni, sziveskedjenek a

3360

Fehér Kereszt szálloda 6.
számu szobájában jelentkezni,

ahol Walcher asszony vasárnaptól, szeptember hó 5-ikétől szombatig, szeptember 11-ig délután 3 és 6 óra között felvilágosítást nyújt.

Felhívás!

Felhívjuk az igen tisztelt vevőinket és a siremléket vásárló közönséget, hogy mindannak dacára, hogy ma már mindketten teljesítjük hazafiai kötelességünket, mint katonák üzemünket és sirkőüzletünket teljes személyzet és **Drastel Nándor ur üzletvezetőnk személyes vezetése mellett** teljes egészében tovább vezetjük, az ő **27 évi gyakorlata** e szakmában elég garancia arra, hogy ezentul is minden igényeket kielégíthessünk és a munkák leglelkismeretesebben elvégeztessenek.

**Legpontosabb
munka!**

**Legolcsóbb
árak!**

Minden munkáért 20 évi szavatosság!

Becses jóindulatukat és támogatásukat kérve kiváló tisztelettel:

3368

Menrath és Steiner
sirkőkereskedők és kőfaragó mesterek,
József főherceg-ut 11. szám.

Miután sikerült
egy tömegben

3000

méter

őszi és téli
szöveteket

2000

méter

fekete és divat

bársonyt

rendkívül előnyösen
beszereznünk.

Saját érdeke,

hogy őszi és téli szükségletét az olcsóságok-ról már ismert üzleteinkben szerezzé be mielőbb.

Kész pongyolák már 496 fill.-től

Flanell bluzok már 296 fill.-től

Fekete divataljak már 7.-kor.-tól feljebb.

Elvállaljuk minden szakmába vágó cikkek mérték utáni elkészítését jutányos árban.

Vidékre utánvét mellett gyorsan és pontosan szállítunk. Tessék mintákat kérni.

Tisztelettel:

Marosparti Áruházak

tulajdonosa.

Főüzlet:

Forray-utca gróf Hunyady-palota.

Fióküzlet:

Weitzer J.-u. a főposta mellett.

Azonnali, esetleg szeptember 15-i belépésre

keresek

egy fűszer- és egy vaskereskedő

segédet.

Ajánlatokat kér:

8570

Meeszer Lipót, Kisjenő.

Női modell kalap ujdonságok.

Már megérkeztek a legújabb kasirozott bársony és fehér filz kalapok nagy választékban. Vidékre viszonteladóknaak választékot küldök. Férfi kemény és puha divathalpok nagy raktára. Kalapátalakítások, festések és tisztítások a legújabb modellek után elvállaltatnak. Teljes tisztelettel

Bittenbinder Konrad

első aradi villanyerőre berendezett kalap-gyártás
Arad, Deák Ferenc-utca 42. A Fehér Kereszt-tel szemben.
Minden vasárnap délután este 8 óráig kalapkiállítás az üzletben.

2919

Kertész Ferenc

órák

Arad, Deák Ferenc-u. 8.

Elvállal mindentféle óra- és aranyemű javításokat pontos és szakszerű kivitelben, szolid áron. Javításokért 2 évi szavatosságot vállalok.

2805

Fővárosi gépgyár

keres

sürgősen több elsőrendű

kovácsot.

Jelentkezők küldjék be címeiket Fábri N. névre Blockner I. hirdetőjébe, Budapest, Semmelweis-utca 4. sz.

8779

Első aradi gépszurozó vállalat

Van szerencsém az igen tisztelt hölgyközönséget értesíteni, hogy legmodernebb

aszurozó gépet

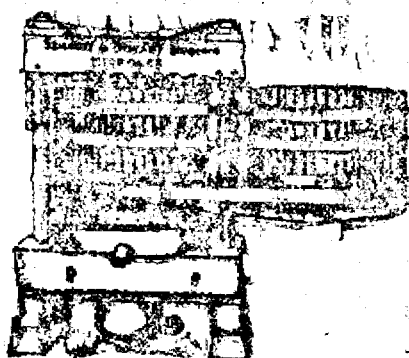
szereltem be s így módomban áll a legizlésebb aszurozást igen jutányosan, gyorsan és pontosan elkészíteni. Salves megrendeléseket kérek, kiváló tisztelettel

2795

Bornstein Márton

Lázár Vilmos-utca (Földes-palota).

1902-ik borászati kiállítás. Eger: I. díj, díszoklevél és aranyérem.

1907. évi pécsi kiállításon aranyérem és díszoklevél.

1914. évi budapesti nemzetközi borgazdasági kiállításon első díj: aranyérem.

Borsajtók.

Legújabb rendszerű könyök szerkezetű „Kossuth”, „Hegyalja”, „Mabile” és „Acél-orsós” a magyar bortermelők legkedveltebb borsajtói.

Legújabb rendszerű viznyomású hidraulikus kettős kosaru sajtók, nagyüzemi préseléshez, Sajtóink főelőnye: A must seholsem érintkezik vasrészekkel! Egyszerű kezelés! Óriási erőfejlesztés! A törköly egy darabban és könnyen kivehető! Egy ember által könnyen kezelhető!

2207

Szállítók és bogyók. Legújabb alumínium kuphengerű szállítók gépek.

Arjegyzzék ingyen.

Arjegyzzék ingyen.

Szilágyi és Diskant gépgyára Miskolcon.

1902-ik országos gazdasági kiállítás, Pozsony: I. díj, arany érem.

Kovács Soma és Társa Arad

gazd. gépek, gőzgép és malomszerek gyári raktára. — Kutak, szivattyúk, fecskendők, tömlők.

Raktárunkról azonnal szállítható:

Motorbenzin,

Borsajtók,

Corbin,

Benzonit,

Szőlőzuzók,

Gépfaggyu,

Gépolajok,

Rosták,

Gyanta,

Hengerolaj,

Konkolyozók,

Szijjak,

Motorolaj,

Ekék,

Ponyvák,

Gépkenőcs,

Cultivátorok,

Zsákok,

stb., stb.,

Vetőgépek,

stb., stb.

3376

Apró hirdetések.

ÜZLETEK.

A Magyar- és

Csiky Gergely-utca sarkán épült új házban, régi koriátlan italmérés-sel üzlethelyiségek vendéglőknek, esetleg fűszer- és vendéglőknek, vagy kávéháznak november 1-re kiadó. Esetleg házzal együtt eladó. Bővebbet Reich Gyula fűszer és vegyeskereskedésében, Gyár-utca 1 szám. 3228

Jómeneteli

vegyeskereskedés, lakással, új házban, Új Ségában kiadó. Cím a kiadóhivatalban. 3414

Jóforgalmu fűszertűzlet

betegség miatt eladó. Cím a kiadóhivatalban. 3418

Egy jómeneteli

iparvállalat gépekkel felszerelve, nagy munkakörrel, a befektetett tőkét egy év alatt ki lehet keresni, betegség miatt eladó. Cím a kiadóhivatalban. 3419

KÜLÖNFÉLE.

Elveszett

ma d. e. Kerpel könyvkereskedésétől a Fischer Bliz korházilag egy matróz formájú halasi csipke kősmunka gallér. Becsületese megtaláló kéri azt a kiadóba juttatni hol illő jutalomban részesül. 3396

Ellenőrző pénstárakat

és írógépeket jóállás mellett javít Schmotzer és Bodnár műszerezészek. Perényi-utca 6. Telefon 883. Ugyanott elsőrendű üzemmellékek raktáron. 3176

INGATLAN.

Eladó

Fácán-utca 6. számú sarokház minden elfogadható áron és egy jól berendezett lakatos műhely, esetleg a szerszámok külön-külön is eladatnak. Ertekezhetni ugyanott. 3420

40 kat. hold föld

az aradi határban, haszonbérbe vagy felében kiadó. Tudakozódni Kunyadi Józsefnél, Fábán László-utca 9. sz. 3245

Közép-utca 25/a. sz.

jól-jövedelmező ház, előnyös feltételek mellett eladó. Bővebbet az Aradi Kereskedelmi Banknál. 3311

Eladó ház,

a mai viszonyok mellett is bekebelezett tartozások átvállalásán felül, igen kevés készpénzzel megvehető. Cím a kiadóhivatalban. 2055

Segéd

a röfös-, rövidáru szakmából

felvétetik.

Magyar, német és román nyelv megkívántatik. 3271

Wotilberg Lipót, Arad.

Cognac,

Likőrök,

Szilvorum,

Törkölypálinka,

Tea és Rum

jutányos áron kaphatók:

Körösvölgyi Pálinkaraktár,

Lloyd-palota. 3399

V. 1507—1914. szám.

Árverési hirdetmény.

Árverési kiküldött végrehajtó az 1881. évi LX. t.-c. 102. §-a értelmében ezennel közölni teszi, hogy az aradi kir. járásbíróság a fenti számú végzése által Kovács Soma és Társa végrehajtók javára 2500 kor. tőke és járulékal erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás alkalmával bíróság lefoglalt és 1000 koronára becsült egy darab motoros favágógépből álló ingóságok nyilvános árverés útján eladatnak.

Mely árverésnek a helyszínén vagyis Aradon, Szent-László-u. 1. sz. alatt leendő eszközésére 1915. szeptember hó 14-ik napjának délután 4 órája határidőül kitűzött és ahhoz a venni szándékosok ezennel oly megjegyzéssel hivattak meg, hogy

az érintett ingóságok ezen árverésen az 1881. évi LX. t.-c. 107. §-a értelmében a legelőbbet igénynek becsáron szil is eladatni fognak.

Az árverezendő ingóságok vételára az 1881. évi LX. t.-c. 108. §-ában megállapított kötelek szerint lesz kifizetendő.

Aradon, 1915. augusztus hó 31. napján.

Najmányi Béla,
bíróági végrehajtó.

3369

Kékkő

AUSSIGI

nagyban és kicsinyben

Färber Lajos

cégnél.

3394

Saját termésű, kitűnő, tisztán kezelt magyarádi 6- és pecsenye

borok

ugy nagyobb mennyiségben, valamint palackokban kaphatók

Winter Adolf

ügyvédnél Aradon,

Deák Ferenc-utca 40. szám.

Értesítjük a n. é. közönséget, hogy

az összes őszi és téli

cipők

már megérkeztek.

Kérjük a címre ügyelni és tisztánket nem összetéveszteni.

Cipő Tőzsde

Apollo mosi mellett.

Tekintse meg kirakatainkat. Eladás nagyban és kicsinyben. 3401

Ablakredők

Vatódó amerikai ünnökűdő ablakredőnyök gyári raktára.

Gyermekkecsik

nagy választékban.

Zimmermann Ignác

norimbergi, díszmű- és játék-áru üzletében 1581

Arad, Szabadság-tér 21.

Ajánlom az igen tisztelt hölgyközönség b. figyelmébe dusan felszerelt

kalapraktáramat

Készíték minden minőségű női kalapokat a legegyszerűbbtől a legdizsesebb kivitelig. Eivállalom kalapok javítását és kassirozását. 8261

VARGA M.

kalap gyári raktára Fábán-utca 1. (Ortutay-ház.)

Apró hirdetések.

LEVELEZÉS.

„Nimród“

jelzett helyen levele van. Mielőbb vegye át. 8397

„Érsekujvár“

Bármely nap d. e. 9—11-ig, este 1/2 8—1/2 9-ig szabad vagyok, írjon, hol láthatom. Cim az utóbbi. Udv J. 8378

ELLÁTÁS.

Uri osaládnál

jó házi ebédkoszt, házból kihordva, kapható. Ertekezni lehet Fejér Gyula fűszerkereskedőnél. 8308

Internat Weissweiler

Wien, IX., Nussdorferstrasse 10/12. Familienheim für studierende junge Mädchen. Jeder Komfort, günstige Lage. In Verbindung mit allen Schultypen. Beste Referenzen. 8341

OKTATÁS.

Német ajku

fiatalember, magyar társalgási órát kíván venni, intelligens hölgytől. — Ajánlatok „Magyar“ jellege alatt a kiadóhivatalba kéretnek. 8378

Engel Keresek. Szaktanfolyama. Teljes és alapos kiképzés hölgyek és urak részére keresk. irodák, vállalatok, stb. részére, 8—4 havtanfolyam, mérsékelt tandíj, díjtalan álláskövetítés. Beiratkozások d. e. 10—12. d. u. 8—4 Lázár Vilmos-u. 2. Püdes palot mellett. Külön oktatás német levelezés és könyvvitelben. 8410

ALKALMAZÁST KERES.

Szerény igénnyel bíró

fiatal leány, ki jól varr, háztitkasszonyi, vagy ehhez hasonló állást keres. Cim Soós János, Varjassy Lajos-utca 87. sz. 8375

Ovadókkal

bíró 48 éves hadmentes egyén, aki négy nyelvet beszél feltűnyelő, pénztárosi vagy ehhez hasonló állást keres. Megkeresését „Komoly“ jellegre a kiadóhivatalba kéretnek. 8388

Példás magaviseletű

szerény jó családból származó leány keres vidéken vagy helyben igazán uris családnál, vagy magános úrnőnél alkalmazást. Megkeresését „K. I.“ jellegre a kiadóba kérek. 8379

Egy 19 éves

hadmentes kereskedő segéd állást keres. Szíves megkeresését kér Kolarov Miklós Arad, Illés-utca 119. sz. 8381

Házvezetőnők

ajánkozik fiatal urisasszony magános urhoz. Cim a kiadóhivatalban. 8395

ALKALMAZÁST NYER.

Fiatal

vegyes szakmabeli segédet keres azonnali belépésre, Róth Mór és Társa. 8408

Tanoncok

négy középiskolai bizonyítvánnyal, felvételtnek az Aradi Villamosági Részvénytársaságnál, Gróf Tisza István-ut 57—59. 8400

Egy fiatal segéd

és egy tanuló felvétetik Neumann M. férfi ruha üzletében. 8383

Jó fizetéssel

feltétlenül megbízható házvezetőnőt, ki a főzést is egyedül látja el, keresek szeptember 15-ére. Bemutatók Nagy Ferka-nál, Andrassy-tér 3., II. em. 8374

Egy

ügyes fiú tanuló felvétetik a Mihalcz cukrászdában. 8377

4 középiskolát

végzett fiatalembert gyakornokul keresünk. Kornis Testvérek, Vörösmarty-utca. 8385

Intelligens leány,

aki 2—3 polgári végzett, elárúgó nőnek és egy tanuló leány felvétetik Ingusz I. és fia könyvkereskedésében. 8387

Női, férfidivat

és rövidáru üzletbe keresek megfelelő fiatal segédet. Sandrik Borosjenő. 8355

Irodástanő

gyakorlattal, kinek jó, gyors- és gépirónak kell lenni, azonnali belépésre felvétetik Erenfeld Ignác fűszernagykereskedésében. 8340

Vámőről malmunk részére főmolnár és molnárlegény, józan és megbízható kerestetik azonnali felépése a pocsok gősfűrész, őrlőmalom és légiagyárban. 8389

Egy nagyobb kifutó fiú felvétetik. Cim a kiadóhivatalban.

Egy fiatal hadmentes

kereskedő segéd, ki a vas-, fűszer-, rövidáru és pamutszakmában járta, azonnali vagy 1. hó 15-ére üzletembe beléphet. Ajánlatok küldendők Bienenstock Sándorhoz Zám, Hunyadmegye. 8386

Ügyes kisleány

felvétetik a Hunnia kalapüzletében, Forray-utca. 8367

LAKÁST KERESNEK.

Különbejárata

modernül butorozott szobát, lehetőleg fürdőszobával, keres garzon fiatalember — esetleg butornélkül — állandó lakásul. Ajánlatot „Doktor“ jellegével kiadóhivatal továbbít. 8351

Egy 3 szobás

utcai lakást keresek azonnalra, vagy november 1-re, lehetőleg a Szabadság- és Tökölly-tér közötti részen. Bővebbet Schwarz bérkereskedésben, Szabadság-tér. 8388

KIADÓ LAKÁS.

2 szobás utcai lakás

előszobával, november 1-re Flórián-utca 7/a. szám alatt kiadó. 8184

Különbejárata

utcai butorozott szoba kiadó, Szent Pál-u. 8. I. em. 8399

Butorozott

háromszobás erkélyes lakás fürdőszobával és teljes konyhahasználattal, azonnali kiadó. Lakásnyitvántartási irada Deák F.-u. 8. Telefon 816. 8418

Orczy-utcaára néző

szép kétszobás utcai lakás novemberre kiadó. Orczy-utca 17. 8358

Kiadó

azonnal egy elegánsan butorozott 2 személy részére való nagy udvari szoba, fürdőszoba használattal és villanyvilágítással. Magyar-u. 4. sz. 8324

Egy butorozott

utcai szoba, Ferenc-tér 2. sz. házában kiadó. 8390

Kiadó!

elegánsan butorozott 2 szobás lakás, fürdőszoba (gáskályhával), esetleg konyhahasználattal is. Ertekezhetni 1/2 2-től 1/2 4-ig Könyök-utca 6. sz., földszint 5. 8381

Kiadó.

Egy modern 4 szobás földszinti lakás azonnali, vagy november elsejére kiadó Bótvös-utca 10. szám alatt Bővebbet Angele Mátyás, Szabadság-tér 16. 8227

Kiadó lakás.

Batthyány-utca 82. száma (Kohn-féle) ház II. emeletén lévő egy hatszobás lakás összes mellékhelyiségeivel együtt 1915. november 1-től 1916. május 1-ig bármilyen elfogadható áron kiadó. Felvilágosítással szolgál Dr. Fischer Jenő ügyvédi irodája (Batthyány-utca 27.) d. u. 1/2 8—5 óráig. 8310

Modern

négyszoba, előszobából álló parkettázott földszinti lakás (egyik utcai szobába lépcsőházból külön bejárati) villany, gázberendezéssel, Török I.-u. 11b. új házában november 1-ére kiadó. 2847

Teljes berendezéssel

modern, légfűtéses háromszobás lakás kiadó. Megtekinthető délelőtt 8—11 között. Apponyi-ut 8., I. 8. 8380

Lipót-utca 8/d. alatt

két udvari szoba fürdőszobával, villanyvilágítással, parkirozott udvarral, november elsejére kiadó. 8321

3—4 és 5 szobás lakások

ujjonnan festve, minden hozzátartozó kényelmes mellékhelyiséggel, iróasztal is alkalmas, azonnali kiadó Haszinger-u. 5. Ugyanott több pince raktárnak kiadó. 8081

5 szobás utcai

elsőemeleti lakás szép fekvésű új házában és egy 3 szobás másodemeleti udvari lakás minden komforttal és mellékhelyiségekkel együtt, azonnali Petőfi-utca 10. szám alatt kiadó. Bővebbet a házmesternél.

Két 3 szobás lakás fürdőszobával és villanyvilágítással, azonnali kiadó. Teleky-utca 24. sz. 8417

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Lack

1 pántos cipő párja K 8, bársony pántos K 8, chawo 1 pántos K 11, bársony fűzős regatta K 11, bársony gombos regatta K 11, lack 1915. divat, 1/2, Tango K 10. Cipő Tózsde, Apolló mozi mellett. 8405

Ebédlő

és konyhaberendezés eladó Kapa-utca 46. 8415

Boszniai szilvainak

kapható Färber Lajos fűszerkereskedésében. 8392

Motoros fafűrészelő gép

teljesen üzemképes, bevonulás miatt jutányosan eladó. Bővebbet Bercsényi Miklós-u. 17. 8411

Motorkerépar

2 H. P. erős, teljesen jókarban, eladó. Megtekinthető Thököly Imre-utca 8. 8858

Egy keveset használt

nagy Singer szabóvarrógép jutányos áron eladó. Lachner György-utca 1. sz. 8389

Kék mák

idei termés, kapható Färber Lajos fűszerkereskedésében. 8398

Használt íróasztalt,

jókarban levőt, megvételre keresek. Cimek a kiadóhivatalba kéretnek. 8412

Szalámi

Fleischer-féle, nagyban és kicsinyben kapható Färber Lajos fűszerkereskedésében. 8076

Eladó

egy alig használt, teljesen jókarban levő összecukható gyermekszék. Ugyanott különböző nagyságú üres üvegek olcsón kaphatók. Andrassy-tér 25., I. em., 29.

Új és használt

iskolakönyvek Pichler Sándor könyv- és papírkereskedésében. Szabadság-tér 1. Telefon 808. 781

Citrom

olcsóbb mint a piacra, legfinomabb körtét, szőlőt és más gyümölcsöt ajánlok. Galler Anna, Deák Ferenc-utca Fehér Kereszt épület. 8385

Vessék

uraktól levett férfi ruhát, utazó városi bundát, valamint használt butorokat a legmagasabb áron. Bleier Ignác, Szent Pál utca 12. 8085

Keresek

egy használt jó karban levő látható írási írógépet. Sandrik Borosjenő. 8255

Hordó eladás.

Használt jókarban lévő 600—700 literes hordók eladók Schauer Ignác-nál, Lippa. 8846

Málnaszörp

legjobb minőségben kapható Färber Lajos fűszerkereskedésében. 8076